ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЦКІУ

АДЫГЭ ХЕЖЫЕ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№145 (21.803) ● 2010 гъэм шыщхьэІум (августым) и 5, махуэку ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ●

adyghe@mail.ru
adyghepsale.ru

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэм я статусымрэ абыхэм я гъунапкъэхэмрэ я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым хуэгъэзауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ ещІ:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэм я статусымрэ абыхэм я гъунапкъэхэмрэ я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законыр къэщтэн.

2. А Законыр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж егъэхьын, Іэ щІидзэн икІи цІыхухэр щыгъуазэ ищІын папщІэ.

3. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ І ЧЕЧЕНОВ Ануар

Налшык къалэ
2010 гъэм накъыгъэм и 26-м
№371-П-П

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэм я статусымрэ абыхэм я гъунапкъэхэмрэ я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым къыщтащ 2010 гъэм накъыгъэм и 26-м

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ щІыналъэхэм я статусымрэ абыхэм я гъунапкъэхэмрэ я Іуэхуклэ» 2005 гъэм мазаем и 27-м къащта Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон №913-РЗ-м зэдзыщІэкІыу хэт «жылагъуэ зэхуаку» псалъэхэр зыхуэфащэ падежкэм ит «егъэщІылІа» псалъэмкІэ зэхъуэкІын.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2010 гъэм бадзэуэгъуэм и 1-м
№45-РЗ

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградэхэм я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 35 статьям зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым хуэгъэзауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ ещІ:**

1. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградэхэм я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 35 статьям зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законыр къэщтэн.

2. А Законыр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж егъэхьын, Іэ щІидзэн икІи цІыхухэр щыгъуазэ ищІын папщІэ.

3. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ І ЧЕЧЕНОВ Ануар

Налшык къалэ
2010 гъэм накъыгъэм и 26-м
№364-П-П

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградэхэм я Іуэхуклэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 35 статьям зэхъуэкІыныгъэ хэлъхьэным теухуауэ»

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым къыщтащ 2010 гъэм накъыгъэм и 26-м

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградэхэм я Іуэхуклэ» 1999 гъэм бадзэуэгъуэм и 15-м къащта Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон №229-РЗ-м и 35 статьям дащІыгъуэкІын «СССР-м и Совет Нэхъыщхьэм и Президиумым зауэлІым-интернационалистым кърита Тхылъым» жиІэу.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2010 гъэм бадзэуэгъуэм и 1-м
№46-РЗ

Мусльмэн, чыристан щІалэгъуалэм я зыгъэпсэхупІэ лагерым щыІэхэм нужьрей махуэм я хьэщІапІ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Щалэгъуалэ правительствэм хэтхэр.

Дерс яхуэхъуну щогугъ

ПОЛИТИК ныбжьыщІэхэмрэ дин зэхуэхэмрэ я зэІуэщІэм хэтащ ЩІалэгъуалэ правительствэм и Унафэщ І **Щокъарэ Залинэ,** щэнхабзэмкІэ министр **Азаров Тимур,** егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ министр **Абазэ Бэлэ,** хьыбарегъащІэ ІэнатІэхэмкІэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлажьэнымрэ щІалэгъуалэм я ІуэхуэхэмкІэ министр **Алэкьей Ратмир,** КБР-м и Жылагъуэ палатэм хэт **Пащты Ирин э** сымэ, изгъэщІхэри.

- Нобэ ди республикэмэ къэралми щІалэгъуалэм, щІалэгъуалэ политикэм гулъытэщхуэ щыхуащІ, - щІидзащ Щокъарэ Залинэ и псалъэр. - Абы и щыхьэтщ иужьрей зэманым къриубыдэу Къэбэрдей-Балъкъэрым щекІуэкІа «Кавказ-2020» щІалэгъуалэ зэхьхьэмрэ нобэ зэхуащІыж зэІуэщІэмрэ. Апхуэдэ гулъытэ къызэрыгъуащІыр къэдгъэсэбэну дэ, щІалэгъуалэм, тхуэзэфэкІ тщІэн хуейщ сыт и лъэныкъуэкІи. ЩІэх-щІэхыурэ дахуоэ республикэм и къалэхэм, районхэм я щІалэгъуалэм. Нобэрей зэІуэщІэм къадэн нэхъыщхьэу иІэр щІалэгъуалэр зэпсэлІэнырщ.

Далэгъуалэ правительствэм и лэжьыгъэм кІэщІу тепсэлъыхьащ **Алжьей Ратмир.** КІэлъыкІуэу къэпсэльа **Азаров Тимур** къытеувыІащ Кавказ Ищхъэрэм ис лъэпкъхэм я зэхуаку къыдэхъуэ зэгурымыІуэныгъэхэм я щхьэусыгъуэхэм.

- Тхыдэм дриплъэжмэ, адыгэхэмрэ балъкъэрхэмрэ зэныкъуэкъу яку дэлъакъым. Уеблэмэ адыгэхэр зауэ щыкІуэм и деж я унагъуэхэр балъкъэр жылагъуэхэм дагъэтІысхьэрт, бгырыс балъкъэрхэри къехъуурэ адыгэхэм къащдэІэпыкъуэн щыІэщ. Иужьрей зэманым къэхъу зэщІэхъеенигъэхэм я щхьэусыгъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщ зыуэ къыдолъытэ щІалэгъуалэм и гъэсэныгъэм хэлъ щыщІэныгъэхэр. Махъуэмыщ1агъэ зигу идхэмэ ар къагъэсэбэнри, щІалэгъуалэр зраушт, зэпэщІагъэувэ. Апхуэдэ щыуагъэхэр зэрымыщІэкІэ дымыдзэжьын щхьэкІэ, дызэкъуэтын хуейщ.

Кьыззхуэсахэр телевизоркІэ ирагъэпльащ «Вести КБР»-м игъэхьэныра «Дызэкъуэтщ» роликым.

ЩІалэгъуалэ правительствэм хэтхэм жэуап ираташ лагерым щыІэхэм я упщІэхэм.

- Ди нобэрей зэІуэщІэр купщІафІэу екІуэкІауэ къысщохьу. Къэтэта Іуэхугъуэхэр фи пыбжьэгъуэхэм, фызыхьхьэж гупхэм яхуэфІуэтэжыну дыфщогугъ, - жиІащ Щокъарэм.

* * *

Сыхьэт зыбжанэ дэкІри, лагерым зыщыкъыпсэхуэхэм яІуэпащ КЪБР-м и мусльмэнхэм я дин Іуэхущапэм и унафэщІ Пщыхьэщхьэ Іэнасрэ республикэм и дин ІуэхущІапІэм и щыхьэщхьэм лагерыр зэхуащІыжащ.

АБЫ ТЕУХУА зэхьхьэм къыргъэблэгъат Къэбэрдей-Балъкъэрым и мусльмэнхэм я дин Іуэхущапэм и унафэщІым и къуэдзэ **Дзасэжь Хъэрэталий,** республикэм и члисхэм я унафэщІ **Бобылев Валентин,** КЪБР-м ХъыбарегъащІэ ІэнатІэхэмкІэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьэнымрэ щІалэгъуалэм я ІуэхуэхэмкІэ и министрствэм и къудамэм и унафэщІ **Мыкуэжь Арсен** сымэ.

- Ди ныбжьэгъу лъапІэхэ! Арати, и кІэм нэблагъэщ ди зэхьхьэ дахэр. Ауэ абдеж щиухыркъым ди зэрыщІыхуныгъэри зэныбжьэгъуныгъэри. Ди мурада псори къыдэмыхьулІами, дызэрыщІащи, ар куэд и уасэщ, - жиІащ ящэу псалъэ эрата Дзасэжьым. - Къызэрыдэлэпыкъуам папщІэ фыщІэ яхуэсщІыну сыхуейт республикэм и Президент Къаночъуэ Арсен, Хъыбарегъащ І ІэнатІэхэмкІэ, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядэлэжьэнымрэ щІалэгъуалэм я ІуэхуэхэмкІэ министерствэм, зэман къагъэзэту къытхуеблэгъа псоми. Сыт хуэдэ Іуэхугъэри нэхъ зэфІэхыгъуафІэщ уэзыкъуэтрэ уэздэІэпыкъуэмэ. Араш дякум зэгурымІуэ дэлъын щыхуейр. Араш зэпымыууэ дызытелэжьащхэри.

(КІэухыр 4-нэ нап.).

Сурэтыр **КЪУЩХЬЭ Чэмил** *трихащ.*

● Дин

ит члисхэм я унафэщІ Бобылев Валентинрэ.

- ДИН зэхуэмыдэхэр зезыхьхэм я зэІуэщІэ егъэкІуэкІыным щкъукІэ мыхьэнэщхуэ иІэщ. Дэтхэнэ зы динми мамырыгъэм кьыхуредж, афияным, фадэм, щІэныгъэншагъэм ебэныным хущІокъу, - захуигъэзащ Пщыхьэщхьэм щІалэгъуалэм. - Дэ псори зытетщІыхьын хуейр зы щІыналъэм дызэрыщыпсэурри. ДызэгурымІуэу, гурыщхьэу зэхуэдмыщІу дыпсэуныр дэ дызэпэщІзэыгъэувэну хущІэкъуэм жуэпу еттыжьфынур, - жиІащ абы.

Бобылев и псалъэм къыхигъэщащ мы зэІуэщІэм фІы кьрикІуэну зэрыщыгугъыр. «Махуипщ1кІэ мыбы щыІаэр зэныбжьэгъу фыхъуэуэ фызэбгъэдэкІыжыну си гуапэщ. Фэ вгъэльагъуэ щапхъэм куэд елъытащ», - яжриІащ абы щІалэгъуалэм.

Лагерым щыІэхэм къабгъэдэкІыу щІалэгъуалэм я зэхьхьэр къызэзыгъэпщащэм фІыщІэ хуащІащ Ставрополь крайм и лІыкІуэ **Романов Михаилрэ** Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщ **Сыжажэ Хъэчимрэ.**

ЗэІуэІэр щызэхуищІыжьым Пщыхьэщхьэм жиІащ мыпхуэдэ лагерыр илъэс къэс кьызэрагъэпэщыну зэрамурадыр, динхэр зезыхьэ щІалэгъуалэр зэрыщІэн папщІэ.

* * *

Щыщхьэ1ум и 3-м и щыщхьэщхьэм лагерыр зэхуащІыжащ.

Мэкъумэшбанкыр Мейкъуэпэ нос

АДЫГЕЙ «*Урысей Мэкъумэшбанк» ОАО-м щІыналъэм щиІэ къудамэр республикэм и инвестицэ программэхэм зэрыкъытыкъум иджыблагъэ тепсэлъыхьащ президент Тхьэкіушынэ Аслъэнджэрийрэ банкым и департаментым и унафэщІ Косырев Иванрэ.*

«УРЫСЕЙ Мэкъумэшбанк»-м и щІыхьэм и фІыгъэкІэ, республикэм щыпсэу куэдым я Іуэху къызэІуахащ. Мы гъэм абы сом мелуан 934-рэ хилъхьащ щІыналъэм и мэкъумэш Іэнатіэм. Банкым и Іуэхутхъэбзэкр нэхъ тынщу къагъэсэбэпын папщІэ, абы и офис Мейкъуэпэ дащІыхьынущ.

Адыгейр етІуанэу къокІуэ

Республикэм и мэкъумэшыщІэхэм бжьыхьэсэ гъавэр зэщІакъуэжащ. Псори зэхэту гуэным тонн мин 400 иракІутащ, гектар къэс центнер 40,6-рэ къытрахащ.

- ИУЖЬРЕЙ илъэсищым зэпІэзэрыту гъавэ бэв къыдохьулІэ. Псалъэ къудейкІэ мыхьуу, ар лэжьыгъэм кърикІуахэм къагъэлъагъуэ, - жиІащ президент Тхьэкіушынэ Аслъэнджэрий.

Адыгейм гъавэу кърихьэлІэжамкІэ Урысейм щыетІуанэщ. Абыхэм къефІэкІыр Псыжь и гъавэгъэкІэхэрщ. Краснодар куэйм зы гектарым центнер 50-м щІигъу къыщытрахащ.

Іэнатіэм Іуагъэкі

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. ***Президент Эбзеев Борис Іуигъэкіащ КъШР-м егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр Шаповаловэ Иринэ. Абы и щхьэусыгъуэр зыуэ щыт къэрал экзаменхэр республикэм щрагъэкІуэкІым хабзэр къызэрызэпиударщ.***

ПРЕЗИДЕНТЫМ къэрал экзаменэр къеІызыха комиссэм хэтхэм пщэрылъ ящищІащ республикэм ЕГЭ-р зэрыщрагъэкІуэкІам ирипльэжьну, щыщхьэІум и 15-м ирихьэлІэу ныкъусаныгъэхэр дяпэкІэ къэмыгъэхъун папщІэ зэфІэхыпхъэхэр яубзыхуну.

УЭРДОКЪУЭ Женя.

● «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм къыхелъхьэ

Тыгъэ лъапІэ

Мы махуэхэм «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм Іуэху щхьэпэ зэфІигъэкІащ. Абы къыщыдэкІа тхылъхэм ящыщу мин 25-рэ республикэм и курыт школхэм я библиотекэхэм хуагъэщащ.

АБЫХЭМ яхэтщ ПащІэ Бэчмырэ, ЩоджэнцІыкІу Алий, КІыщокъуэ Алим, Мечиев Кязим, Зумакуловэ Танзиля сымэ я тхыгъэ къыхэхахэр щрагъэхъэсэ тхылъхэр, адрей ди тхакІуэ, усакІуэ ЦІэрыІуэхэми я Іэдакъэщ1экІэхэр, апхуэдэу тхыдэ, краеведческэ, щІэныгъэ литературэхэр, псалъалъэ зэхуэмыдэхэр, нэгъуэщІхэри.

Псори зэхэту республикэм и школхэм яІэрыпхъ тхылъхэм я уасэщ соми мелуани 9-м нэблагъэ. Мыпхуэдэ псапащІэ Іуэхур иджы ещанэу ирагъэкІуэкІри, апэм - сом зы мелуан, етІуанэм сом мин 500 я уасэ тхылъхэр ягуэшауэ щытащ.

- Мы тхылъхэр псори еджакІуэхэм къыхуэщхьэпэн защІэщ, - жиІащ «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм и унафэщІ Ацкъан Руслан. - Художественнэ тхыгъэхэр школ программэхэм хэтщ. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, апхуэдэ тхылъхэр псомэ къахуэщэхуркъым, абы къыхэкІыри ядж тхыгъэм и кІэм нэс зыщагъэгъуэзэну куэдым Іэмал яІэкъым, иджы абы и лъэныкъуэкІэ дэ сабэп дыхъуауэ си гутъэщ.

Щэч хэмылъу, «Эльбрус» тхылъ тедзапІэм и тыгъэм щыгуфІыкІащ республикэм и курыт школхэм я унафэщІхэр, егъэджакІуэхэр, псом хуэмыдэу библиотекэхэм я лэжьакІуэхэр. Пэжыр жыпІэмэ, иныжь зыбжанэкІэ зи тхылъ фондым къыхэмыхъуа школ библиотекэхэм я дежкІэ я тыгъэ лъапІэщ.

ЩІХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ.

● Лэскэн куей

Хадэхэкіыр яхуэщэркъым

Дэскэн куейм мы гъэм халъэкІыр текІуадэ 4492-м щащІащи, абыхэм я нэхъыбэр нащэрэ помидорращ. Абыхэм кІыщынамыщІауэ, жэгунэ, джэш хъурей, бжьыныр, бжьыныкъ хасащ. Бэджэндырылажьэхэм иджыпсту хадэхэкІыр къыщІрагъэч.

КУЕЙМ мэкъумэш Іэнатіэмрэ сату Іуэхуэхэмкіэ и управленэм и унафэщІ Сэбаншы Залымхъан щыгъуазэ дыдэрищІамкІэ, нащэр мы гъэм яхуэбэгъуащ, ауэ ар уасэ тэмэм хуэзэу яхуэщэркъым. Консерв заводхэм я нэхъыбэм лэжьэн зэрыщІамыдзам къыхэкІыу, килограммыр соми 6 - 7-кІэ яхуэщэу, аращ. Ар лэжьыгъэм текІуэдам нэхърэ куэдкІэ нэхъ мащІэщ.

ГъэкІуам бэджэндырылажьэхэм нащэ гъэфІэІуа банкІ мниципІэкІэр яхуэмыгъэсу, щэу къахуэнащ, абы и эрэнкІэ бэджэндыпІщІэри и чэзум яхуэтакъым. Абыкіэ къатехуа щІыхуэр зытрагъэкІыжьхьэ папщІэ хэкІыпІэ зэмылІэужьыгъуэхэр къалъытэжьын хуей хуэй хуэщ. Апхуэдэ Іуэху зэІуэмыбзэкъэм бэджэндырылажьэхэр зэрыхэхуэм и зэрэн йокІ куей бюджетми.

ДЗЭГЪАЩТЭ Азэмэт.

Къаруушхуэкіэ пэщІоувэ

Ди къэралым гектар мин 200-м щІигъум мэхэр мафІэм щес.

Псом хуэмыдэу щытыкІэр щыхэпльэгъуэщ Новгород Ищхъэрэ, Липецк областхэм.

КъэхъукъащІэ щынагъуэм пэщІэуващ щыху куэд. Хьарзынэу мэлажьэ авиацэр. Азербайджаным къигъэкІуащ Іуэхум хэущІа вертолетитІ.

Москва и щІыпІэ псоми сымэр къыщыпщІехьэ. Хьалэм гъуэгур щхьэщытщ, ауэ аэропортхэр мэлажьэ.

УФ-м и Президент Медведев Дмитрий дыгъуасэ Москва щригъэкІуэкІащ ШынагъуэнщагъэмкІэ Советым и эІуэІэ. Абы папщІэ Соч хьакІыжащ, и щыгъэнсэхуэгъуэр зэпигъэурі.

Аргуэру зэзэуэну?

Урайлыр аргуэру топхэмкІэ суащ Газэ щІыпІэм щыпсэу хьэрыщ жылагъуэхэм.

Зы цІыху хэкІуэдащ. Къэхъуамкіэ зым зыр егъэкъуанщэ. Мы зэманым фІэщІыгъуэйщ щыщхьэІум и кІэм израиль-палестинэ зэпсэльэныгъэхэм щІадзэн хуэдзу Тель-Авив зэрыжиІар къайхьулІэну.

Бзийхэр нэхъ гуащІэ мэхьу

Еджагъэшхуэхэм зэрыжаІэмкІэ, Дыгъэм дыгъэшхуэ кьыгуэхащ.

Махуэ зыбжанэ нэхъ дэмыкІыу абы и бзийхэр щІым късынущ. Ауэ ЕщІагъэлІэкм къалъытэ а Іуэхум шынагъуэщхуэ пымыльу.

НОБЭ

◆ Мы махуэм (1943) советыдэм нэмыцэ фашистхэм къаІэщІигъэкІыжащ Орёл, Белгород къалэхэр. А теІуэныгъэм и щІыхькІэ Хэку зауэщхэм зэрыщІидзэрэ ящэ дыдэ артиллерие салют Москва щатащ. УФ-м и Президентым 2007 гъэм мэлыжьыхьым и 27-м къыдигъэкІа Указым ипкъ иткІэ, Орёли Белгороди фІащащ «ЗауэлІ щІыхьым и къадзэ щІэ» зыпІэр.

◆ Илъэси 160-рэ и пэкІэ къалъхуащ франджы литературэм и классик **Мопассан Ги де** (1850 - 1893).

◆ Илъэси 105-рэ и пэкІэ къалъхуащ совет авиаконструктор, СССР-м и АН-м и академик, Социалист Лэжьыгъэм тІэунейр и ЛІыхъужь, «МиГ» ОКБ-м и конструктор нэхъыщхьэ, Ленин саугъэтым (1962), СССР-м и Къэрал саугъэтым (1941, 1947, 1948, 1949, 1952, 1953) я лауреат **Микоян Артем.**

◆ Илъэс 80 и пэкІэ (1930) къалъхуащ совет дирижер, РСФСР-м и цІыхубэ артист, фильм 1500-м я макъамэхэр зытха **Хачатурян Эмин.** Мы зэманым Армением щопсэу икІи щолажь.

Планэр зыхьэзыхыр **ШАЛМУхьэмэд.**

Къэпкъ Іущыгъэ:

Дэтхэнэ зы Іуэхутхъэбзэми бзыпхъэ иІэщ.

● Лъэіу

И къулыкъур щхьэхуещагъэкІэ къэзыгъэсэбэпхэр

«Коррупцэм пэщІэтыным ехьэлІауэ лжьыпхъэхэм я Іуэхуклэ» Урысей Федерацэм и Президентым кьыдигъэкІа Указымрэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм коррупцэр щымыгъэІэнымкІэ лжьыпхъэм теухуауэ» КЪР-м и Законымрэ гъэзэщІэнымехьэлІауэ зрихьэлІэ Іуэхуэхэмкіэ республикэм исхэм жэщми махуэми хъыбар ирагъащІэ хъунущ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым коррупцэм пэщІэтыныжьмкІэ и линэм. Абы и телефонхэр: **(8662) 47-17-79, 47-16-52.** Хъыбархэр кьызыбгъэдэкІхэм я щІэхэр хэлъущІыу ящІырклым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым зэрызыхуагъаазэ нэгъэущІ Іуэхуэхэр ирагъэхь хъунущ КЪР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ щІыхуэхэм щалъэІэ я Іуэхущапэм (360028, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 27, Правительствэм и Унэ. Телефоныр: **(8662) 47-32-92, 40-36-92)** е Къэбэрдей-Балъкъэр Президентым и Официальнэ сайтым **(www.president-kbr.ru.).**

КЪБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущапэ.

● Іу зылъытапхъэ

«Нарт» телеканалым и нэтынхэм иджы фыщеплъыфынур

«Нарт» телевиденэм (Иордание, Аммани къалэ) и генеральнэ директор Абдыэ Мэжидрэ менеджер Ансокъуэ Симэрэ Къэбэрдей Адыгэ Хасэм хъыбар къыратъэщІащ а каналыр щылажьэ частотахэр зэрахъуэжам теухуауэ.

ПЩІЭ зыхуэтщІ телевизорепльхэм! Иджы ди каналым и нэтынхэм фыщеплъыфынур фи телевизорхэр мыбыхэм тевуэхумэщ:

Спутник: NOORSAT 1 (Eurobird 2) satellite at (Badr Position)

Частота: 11013 Мнг

Поляризация: горизонтальная

Символьная скорость: 27500

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Адыгэ лъэпкъымрэ щхьэхъумэж зауэхэмрэ

● Iуэху еплъыкIэ

КъБР-м и Президентым и пощт

ЕгъэджакIуэхэм я улахуэм хагъахъуэ

ПщIэ зыхуэсщI Арсен Башир и къуэ!

ЕгъэджакIуэхэм я лэжьапщIэр абыхэм ирагъаджэ сабийхэм я бжыгъэм тращIыхьу щытым, адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмкIэ езыгъаджэхэм адрейхэм елъытауэ къратынр нэхъ мащIэщ, сыту жыпIэмэ, зи анэдэлъхубзэр зымыдж куэд сабийхэм яхэтщ. ДынолъэIу лэжьапщIэ эрат иджырей хабзэр зыгъэпсыгъуэ щыгъуазэ зыщIынымкIэ укъыдадэIэпыкIыну.

Бозиевэ Ф., *Налшык къалэ.*

Жэуап кърет республикэм егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министр **ЩхьэгъэпсО Сэфарбий:**

НАЛШЫК щыц егъэджакIуэхэм ику иту 2008 гъэм сом 7235-рэ, 2009 гъэм сом 8903-рэ, 2010 гъэм сом 9280-рэ (процент 25-кIэ нэхъыбэ) кьалэжьащ. АдыгэбзэмкIэ, балъкъэрыбзэмкIэ егъэджакIуэ нэхъыфIу къалъытэхэм я улахуэр сом мин 14 - 19-м нос. Зэрыщыту къапщтэмэ, Налшык и шкодхэм анэдэлъхубзэр щезыгъаджэ цIыху 275-м ящыщу цIыху 56-м сом мини 10-м щIигъу, цIыхуи 142-м сом мини 6-м къыщегъэжьауэ сом мини 10-м нэс, цIыху 51-м сом мини 4,33-м щегъэжьауэ сом мини 6-м нэс, цIыху 26-м сом мини 4,33-рэ иримыкъу кьалэжь. Иужьрей гупым хиубыдэр нэгъуэщI ЕэнатIэхэм пэрыту мы лэжьыгъэр зэдэзыхьхэрэ е адрей предметхэм кьадэкIуэу анэдэлъхубзэкIэ езыгъаджэхэрэщ.

Жэрдэм щхьэхуэхэр дыдоIыгъ

ПщIэ зыхуэсщI Арсен Башир и къуэ!

Сэ КъБКъУ-м химиемкIэ и факультетым сыщIэсщ, инженер-эколог IэщIагъэм сыхуоджэ. Сэ хуабжьу сегъэпIейтей си кьалэм щыIэ экологие щытыкIэм. Налшык псым и Iуфэр куэншыб идзыпIэ ящIащ. Адыгэхэм хабзэу яIащ лъахэм икI дэтхэнэ зыми жыг хисэрэ кьигъаныэу, арат ди щIыпIэм жыг хадэ хьалэмэтхэр куэду щыщыIэр. СызэреплъымкIэ, «Къэбэрдей-Балъкъэрым и жыг хадэхэр» программэ зэхэтлъхьэ хъунут.

Урыс Къ., *Налшык къалэ.*

Жэуап кърет Налшык къалэ округым и щIыпIэ и администрацэм и Iэтащхьэ **Хьэгъэс Залымджэрий:**

- НАЛШЫК псыхуэм мэлыжьыхь мазэ лъандэрэ пхъэнкIий идзыпIэхэр щагъэхьбэзэ. Зэтес ящIыжащ Самотечнэ уэрамым щегъэжьауэ Фанзийм и уэрамым нэсу, Идарым и уэрамым хуэзэ автомобиль лъэмыжым, Ленинград уэрамым, «Хъелвэ завод» ООО-м и Iэшэлъашэхэм хуэзэу пхъэнкIий идзыпIэ ящIауэ щыта щIыпIэхэр. Псори зэхэту куэншыбрэ пхъэнкIийуэ и щIыпIэхэм кубометр 370-рэ кращI гъэжьаб зыщIащ. Надшык зэIуэзэпщ щIыным, абы къэжIыгъэхэр щыхэсэным теухуа мазитI лэжьыгъэм хиубыдэу кьалэм и щIыналъэм щыщу гектар 2860-рэ ягъэхьгъбзащ, жыгыу 2609-рэ, чыцэ зэмылIэужьыгъуэу 1275-рэ хасащ, удэхэр метр зэбгъуэзнатIэ 7654-м щыхасащ.

Республикэм щыпсэуэхэм ящыщу нэгъуэщI щIыпIэ кIуэхэм жыгхэр хегъэсхэмыкIэ хабзэр зэгъэзэжьным теухуауэ мы къыкIэльыкIуэр жысIэфынчущ: «Налшык» аэропортымрэ гъущI гъуэгу вокзалымрэ япэмыжьыжьу щIыпIэ жыгхэр щыхэпсэ хъуну щIыпIэхэр. Абы пащIэ зыхуеинчи хуэдиз жыгыщIэхэри Къэбэрдей-Балъкъэрым и питомникхэм щыбгъуэтынущ. Ауэ, псори дыдэрыщIатIэуэщIи, ди дежь жыгхэр щыхасэр бжьыхьэмрэ гъатхэмрэщ. Дауэ щытми, Налшык къалэ округым и щIыпIэ администрацэм диныгъынущ «Къэбэрдей-Балъкъэрым и жыг хадэхэр» программэр зэхэлъхьэным теухуауэ республикэм и Iуэхуцапlэхэм къыхалъхьэ жэрдэмыр.

(Кэухыр. ПэщIэдзэр №144-м итщ).

КъуэкIыпIэ Гъунэгъур мамыру, зигурыIэныгъэ ильу псэуным хущIэкъуакъуэхэр мымащIэмэ, ар бэлыхь хэмыкIыж щIыным телажьэхэри щыIэщ. Пэжщ, абыхэм кьагурыIуа хуэдэщ а мурад бзаджэхэр кьаркIэ кьаззэремыхъулIэнур. Арщхьэкlэ, я дзэр зэщIакъуэж хуэдэу защIи, ахэр я гурыльхъэм хущIегъужьауэ аракъым, атlэ хэIущIыу замыщIурэ тlасхъащIэххэм, дин экстремист зэгухьэныгъэ щохуэхэм, нэгъуэщI кьинэжьыщIхэм я зэфIэкIэхэр кьагъэсбэныну аращ, щыдагъэр щIэщIэтэр яухыху. Икlи, наIуэ кьыззэрыхъумкIэ, КъуэкIыпIэ Гъунэгъым щытыкIэр щызэщIэгъэплъэнымкIэ тегъэщIапlэ нэхъыщхьэу щытынур ислъам экстремизмэрщ. Абы кьаурэр зэрыкъуеиныгъэ кьагъэсэбэнурэ, хьэрыл лъэпкхъэмрэ мыслымэнхэмрэ я щхьэ Iуэхур кьагурымыIуэжу кьагъэнэным нэсащ икlи лъэпкъ цIыкIуэхэр, динхэр, мэсхьбэкIэр куэду щызэхэзэрыхьа щIыпIэхэм щыпсэухэр езыхэм я Iэкlэ зэрызрагъэуклыкыным иолъэжьхэр. Апхуэдэу Iэхъур кьыщIидзмэ, абы псом нэхьрэ нэхьыбэу хилъэфэнур адыгэхэращ, сыту жыпIэмэ, КъуэкIыпIэ Гъунэгъым щыпсэу пуп цIыкIуэ зм яхэткым кьаныгъщхуэ гъэрым къимыхьумэ, адыгэхэм фIэкIа! Зы адыгэ

Хэкум и адыгэхэмрэ мыслымэн динымрэ

НАХУЭ ДЫДЭЖ жыIэн хуейуэ кьыдольытэ иужьрей илъэс щищым адыгэхэм мыслымэн диным и цIэкIэ иракIуэта лъым хуэдиз, я бжыгъэм елытагъэу, изыкIуэта зы мыслымэн лъэпкъ дунейм зэрытемытыжьу. А псор кьалъытэу, апхуэдизэ гужьеиГъуэм кьелауэ хэкум кьинэжа адыгэ тIэкIум, илъэс мин бжыгъэ зи ныбжь ди бзэр, ди щэнхабзэр тхъумэжу дыпсэуну Iэмал диIэн папщIэ, иджы ди гурыуэ кьыщыжьажьэнуту? Ауэ мыслымэн фанатикхэр тхыдэм кьежьэжьу, едкIэми, ахэр зэдэжьэм адыгэ тхыдэр кьыхиубыдэркъым. Абы нэмыщIыжкIи, ахэр я щхьэ хуитыжькым. Араущи, абыхэм дакьыгурыIэнщ жыпIэу ущащIугъэ хьунукъым.

Мы Iуэхум апхуэдизу щIытедгъэчыныхьыр дымащIэщ, хэщIыныгъэхэр ди фэм дэхэужьнукъым, арыншэмкI кIуэдыпIэ дихуа гъэрыгъэщIр аращ. Дигу кьэдвгъэсжьыкьыкIэ 2005 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм кьэхъуар. Зэрыщагъэуами, нэгъуэщI щхьэусыгъуэхэми кьыхэжIыну. Iэщэкlэ зэщIэуэ зэдау э абы щыгъуэ Налшык и уэрам дахэхэм кьыдагъэльэдауэ щытахэр, кьанэ щIагъэ щымыIэу, адыгэт. Адыгэщ лъэныкъуитIым щыщу хэкIуэдахэри. Урыс-Кавказ зауэ нэужьым, а махуэм нэхьрэ нэхь Iей ди лъахэм и кIэгу щIэкIакъым жыпIэмэ, ущыуэну кьыщIэкIынкъым. Ар Тхъэ тщимыгъэ гъупщкIэ!

Мыбдеж кьыщыхэзгъэщыну сыхуейт, апхуэдэ махуэйм щыIуэм, ди лъэпкъым адыгэ ипсэр иджыри зэрыфIэмыкIыуэдар кьызэрригъэльэгъуар. Абы и щIихьэту щапхьитI кьудей.

А махуэм адыгэ хьыдижьбэ щыкIу гуэр Iэхухкlэ кIуауэ милицым я дэжьапIэм щIэту зэжьэр кьэзые ят. ГъэщIэгъуэныр хьыдижьбэлыр террористхэм зэращымышынаракъым, атlэ зэхэуэр иухыху хуэщIэр ищIэу милицэхэм зэрадэIэпыкъуарщ. Абы лIыгъэу кьыгъэльэгъуар гупыгъэщIэу къэнакъым - Мэзкуу дыдэм яшэри кьафэфIащ. Мы щапхьэр и щIихьэтхэ я хьыдижьбэзыр зыпIа адыгэ унагъэр, зыихэт щIалэгъуалэр, кьызыхэкIа лъэпкъым зэрыхэзыпхэм!

Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщхэм нэмыщIкIи, а махуэхэм Налшык и уэрамхэм дэз кьащIат Урысейм и щIыпIэ Iэджэм кьраша милиционерхэр. Абы щыгъуэм зэманыр нэщ мазэу иригъэзIапIэу щытами, адыгэ унагъуэжьм шхын пщтыр щагъэхьэзыгъэ, уэрамым дэт урыс щIалэхэр щIэмычъэу ягъэшхащ. Мы щапхьэми кьиГъэльэгъуащ ди республикэм и щIихьэр ислъам фанатизмэм пщIэу. Iэнатlэ зэрыхьэзырыр. Ауэ абы кьыхэхьипхъэ дерсхэр кьыхэзэпыхьи хуейхэм кьыззэрыхамыхам и нэщэнэ гъэрэзэгъэ щыIэщ.

Пушкрей илъэсхэм Налшык уэрамхэм щыплъагъэу хьуащ бзыльхугъэ ныбжьыщIэ щыкIуэрэ, я щхьэхэри я пщэдыкъэгъэри быдэу ябгъэхъыкIауэ, зэщIэжу зэхэу, я нэщхьэ зэж эуKIауэ, Iуэхушхуэ яIэм хуэдэ у. псынщIэу зэхэзэкIуэжэу. Абыхэм х уэдэ апэхэм зэрыщымыIам, я щытыкIэри тIэкIу гуэнэмыс кьаззэрыщыхъуэм кьыхэхьIу, а бзыльхугъэхэм щыху кьыззэрыгъэжI хэм «чупа-чупс» фIащIащ, ауан гуэри хэльу. Ауэ ахэр «чупа- чупсэхэмэ», - ахэр «Iсльам кьыззэщыжьныгъэ» зыфIащауэ КъуэкIыпIэ Гъунэгър хьэлэблыкъ хэдэзэным тегъэпсыхьа лэжьыгъэм щыгъуэ кьежьа Iуэхуц. Зы гугъу тщIы зыхуэпэжкIэм дыгеметпсэпхьыхьми хъунут; ар «мусульмэнныщIэхэм» я униформэ у, я нэщэнэ кьаллыIгъу, абы куэдкIэ щыгугъэу, Iуэхушхуэ тращIыхьэу, ахьшэшхуэ тратъэкIуадэу щымытамэ! «Ислъам кьызэщIужьныгъэм» и унэтIакIуэхэр мы Iуэхум папщIэ Франджы кьэралыгъуэмэ, нэгъуэщI Европей кьэралыгъуэхэми йоныкъуэкъуэхэр, мусульмэн хъыджэбз щыкIуу абыхэм щыпсэухэм я щхьэ зэрыкъуеиныгъэ щыкIуэр абыхэм ящыщ. Iуэху щIэзыпсэхэм я щхьэхэр фIэкъуэзыкIауэ, адрейхэм «кьахэпиикIэу» едкIапlэхэм, университетхэм ягъэкIуэну хуит ирагъэщIыну.

«Мусульмэнныщ Iэхэм» я униформэр нэхъ ечэлеяуэ кьэзыгъэсбэпхэри щыIэщ, я щхьэхэр Iэльэщ фIыщIэкIэ фIапхьыкIэ, я нэхэм фIэкIа кьыщIэмыщу, террористхэм ещхьу уэрамхэм дэту Апхуэдэм кьрикIуэ зы щапхьи фигу кьэзгъэкIыжынут Германием кьыщIихьуауэ. Дрезден кьалэм дэту «мусульмэнныщIэ» щIыхуб ныбжьыщIэ гуэрым нэмыщI щIалэм кьыжреIэ: «Террористыгъ! Абы кьаутъэ кьраГъэкIри, щIалэр о бым ират Суд пащхьэм нэмыщI щIалэжьыр апхуэдизу кьэщыгубжьати, сэ кьрепхуэтри щIыхубэкIр кьеукI, и щхьэтгъуэсри лIэн-кьэнэну еуIэ. Дауи, ар фашист зекIуэкIэщ, бгъэдахи хьунукъым, ауэ хамэщI уиçу апхуэдизу зыбгъэпIийурэ закьыщIебгъэужьгъунур сыт? Абы зи фейдэ хэлъхъэм сыт хуэдизу ямыгъэжакъуэми, нобэрей зэманым хапIыкI щIалэгъуэм езыхэм кьыгурыIуэн хуейкъэ, апхуэдэурэ ирагъэлеймэ, я жагъуэгъуэхэр дуней псом кIуэ пэтми нэхьыбэ зэрыщыхьнурэ, Европей кьэралхэм кьрахуиныгъэкIэ зэрыхьэнурэ.

А псом я щхьэпэ дыщIнIэбэр хэкум и адыгэхэм гу кьабзагъэкIэ мусульмэн динрыр кьащтэжьну гукъыдэж зэраIэращ. Ауэ 19-нэ илъэсыгъуэм динрыр кьагъэсбэпурэ дыззрагъэжьхьуам хуэдэ аргуэру кьытщымыщIыпапщIэ, кьэтщтжьыпхъэ диныр зыхуэдэр тщIэн хуейщ. «МусульмэнныщIэхэм» зэрыжьаIэмкIэ, щIыхубзым и щхьэмрэ и пщэмрэ, езыхэм кьагупсыса униформэм тету, фIэпхъыкIыныр фарзщ, кIэщIымрэ нэмэзымрэ хуэдэу. Ауэ пэжу пIэрэ ар? Ди зэманым мусульмэн дин щIэныгъэлIхэм нэхъ цIэрыIуэ дыдэу яхэтхэм ящыщ зы, ди лъэпкъэгъу щейхъ Цей Джэудэт Сэхьид 2005 гъэм и пэщIэдзэхэм Налшык хьэщIэу кьэкIуауэ щыIэу еупщIахэт:

- ЦIыкубзхэм я щхьэр фIэпхъыкIынымрэ цIыкухъухэм я жьакIэр ягъэжьынымрэ теухуауэ сыт кьыщжеIэн? - жаIэри. Абы а упщIэм жэуап кьиратащ Мухьэмэд бегъымбарым и псальэхэмкIэ:

- Тхьэр зэпIыр фи тепIъэхэркъым, фигухъмкIэрщ мыхъумэ.

Фанатикхэм зэраукъуэдийм хуэдэу, щхьэр фIэпхъыкIыныр фарзу щытамэ, апхуэдизу жэуап кьиматыр, зэрыфарзыр жиIэнти кьиригъэнти Цей Джэудэт гъэлI гъэззэджэм.

Зи гугъу тщIы Iуэхум дыпыIукI хуэдэу кьызыщIыхьуэн щыIэнми, аргуэру щапхъэ гуэрхэм я гугъу дымыщIу щыхъэ.

Мусульмэн диным зэкъуэшIынымрэ, зэщIипхъуитIым, зэдэлъху-зэщIипхъуэхэм я бынхэр зэрыщIэну дурыс зэрищIым кьыхэкIыу, щIыдагъэр зи куэд зэрыщIэкъуэхэм, зэблагъэр зэрыщэжьынымрэ нэхьыбэ щIихъуащ иужьрей илъэсхэм. Ар нэхьыбэу кьыщыхэжIагъ унагъуэм и мылькур зэблагъэхэм кьахуэнэныращ. Ауэ мылькым щIэблэхэм зэIэпах хуащ я генетикэхэм хэлъ хъэхэри. Апхуэдэурэ, уз пыухыкIа гуэрхэм унагъуэшхуэхэр зэрыщIэту зэщIищтэу щIидзащ. Ар щэхуэкьым. Ауэ аракьым дэ дызытепсэпыхь Iуэхум нэхьыщхьэу хэпльащ. Нэхъыщхьэр «Ислъам кьыззэщIужьныгъэр» зэрыззэтрагъэгъэр зи гугъу тщIы щIыдагъэр зи куэдхэм я ахъшэу зэрыщытырщ. Абы и щIыIужкIэ ахэр тегужьеиныIэу, лIапхъэ-лIапхъэжьыкIэ зэрыщIэщIу, «мусульмэн кьыззэщIужьныгъэм» щIелэжьхэр щыдагъэм, нэгъуэщI политикэхэр дэнэ кьэна, нэгъуэщI гупсысэкIэхэр бгъэдамыгъэхъэн папщIэщ. Араущи, тIыпIэу зэрахьэ «мусульмэнныщIэ хабзэхэм» тету, зэблагъэ щIалэхэмрэ хъыджэбзхэмрэ зэрагъэшэжьыным кьыщIымынэу, мы къэралхэм нэгъуэщI хабзэ Iей дыдэхэр кьыщежьэу хуежьащ. ЗэдэлъхузэщIипхъу дыдэхэр, зэадэзэпхъуэхэр лIырэ фIызу зэрригъуэтыжьыныкIэ дуней псом процент нэхъ лъагэ дыдэхэр зэдащIэ хъуар щыдагъэкIэ кьулей къэрпыкъэщ. Ауэ а процент бжьыгъэ къэхутэныгъэхэм кьагъэльэгъуэу бжьыгъэхэми кьыщыжэкьыркъым, сыту жыпIэмэ унагъуэ куэдым апхуэдэ Iуэху гуемыIур ябзыщI.

Мы щапхьэхэр кьыщIэтхьыр мусульмэн диныр зехьэныр иужь зэманым кьежьа щхьэ фIэпхъыкIынIэм зыкIи зэремыльытагъ, диныр зытещIыхьар щIыхум и гум илыраруэ зэрыщIытыр нахуэу, гурыIу эгъуэу кьдгъэльэгъуэн папщIэщ. Икlэм-икlэжьым адыгэ хабзэмэ мусульмэн динми яфIэкъабыдуэ ящыхэдаэр щыхубзым, и щхьэрэ и пщIэрэ ихьумэжу хуэпауэ щытыныракъэ? Абы тещIыхьа хабзэ пыухыкIахэр куэд щауэ кьадокIужкI Тырку ми, Иранми, Пакистанми, нэгъуэщI мусульмэн кьэралхэми. А псоми зыхуэпэкIэ яIэжщ, Хьэмэрэ къэдыбгащтэт ди адыгэ фащэр. Хуэдэ унгъэльихьуэу зэрыдаэхэм и мызакъуэу, кьэгъуэгыгъуейщ и успымэн диным фащэу абы нэхъри нэхь кьеезэгъ. Ар Махуэ кьэс щамыгагъасфынымэ, ди адыгэ цIыхубзхэм щахъуэжьын щыIэкъым Iэджэ щIауэ зэрахьэ щхьэфIэпхъыкIэр, ар яхурикъунущ адыгэ мусульмэн цIыхубзу, зи щхьэрэ зи пщIэрэ зыхъумэжу кьэнэну ху хуейхэм.

Сигу кьинэжащ мыпхуэдэ зы Iуэху. СССР-у щытар зыльэпжагъащIэу «Нарт» хьэщIэщым и бжьэгъэщхуэм дыщIэзэ т, тамэщI кьыкIа адыгэхэр кье дгъэблагъэу. Абдеж зы кьэбэрдей адыгэ щIалэщIэ кьызбгъэдыхьэри дызэрыщIыхуащ. ЩIалэм гукъуэу я гуэр зэрилэр нах уэт, и чэнджещ зрихьэлIэн кьиплъыхьу я кьащIыжьынт. Сыкъэзыдужьыпаэ Налшык сыззэрыдсэкIэр кьыщIщIэм, нэхъ дзыхь кьысхуищIри, кьыззэпуIу щIидзащ:

- Кьхьпlэ, нэхъыжь, емыкIу сыкъыумыщI, хъунумэ, зыгуэркIэ сыноупщIынут...

- Жьlэ, шынэхъыщIэ, упщIэм емыкIу хэлъкъым, - щыжьаIэм, щIалэм и гум щызэрышх Iуэхур зэуэ кьыжьэдэхуащ:

- Мусульмэн диныр. Тхьэм кьабыл ищIу кьэзгъэжьын папщIэ, ныристэм гуэрым е журт гуэрым илькIэ андез тщIэн хуейуэ жаIэ, пэж ар?!

КьызэрызэуэпщIам сыкьыгъэIуэбжьауэ, щIалэм и нэхэм сыщIэплъащ:

- Мусульмэн диныр зыкIи зэрыщIэжьынт.

папщIэ зым ильн бгъажэ хьуэх зыкъым, абы нэхьрэ нэхь хьэрэм щыIэкъым! Хэт апхуэдэ хьэдэгъуэдахэр кьыжбжеэзыар? - щыжьIсIэм, и щхьэр кьымыIэ ту, щIалэр Iуку Iужажащ, зы гу эрхэм жаIэу зэхэсхауэ арат, жиIэри.

КьызэрыщIэкIамкIэ, апхуэдэт итыр «Ислъам кьызэщIужьныгъэм» и тхьэмадэхэм ди лъахэм кьытэжьыгъэ тхыгъэм! Апхуэдизрэт мусульмэн диныр кьызэрыдагъэщIэжьынкъым. ХамэщI кьикIьжакэр дынэхь губзыгъэу ямыгарами, дэ ди нэгу щIэкIатэжьэ Сириемрэ, Мысырымрэ, Алжирыми, Куэйщ Iэ Iуэнэгъу кьэралхэм схьыщIихьуэр, дыщыгуазэтэхэ «мусульмэн зэкъуэшхэм» я партии, нэгъуэщI гуп зэгъэпэщIащэми мусульмэн диным и цIэкIэ кьыжьэжьа кьэзэуатхэм, пажь зи мыIэ щIыхуэр минищ дыкьыгъэкIэ зэрыхэкIуадэм! Абы нэмыщIыжкIэ ди нэкIэ тIыгъурт а «мусульмэн зэкъуэшхэрэ», нэгъуэщIэри Налшык кьэсаку зэрыщIыжьажьэр, еджапIэ зэрыщэжьынр нэхьыбэ щIихъуащ иужьрей илъэсхэм. Ар нэхьыбэу кьыщыхэжIагъ унагъуэм и мылькур зэблагъэхэм кьахуэнэныращ. Ауэ мылькым щIэблэхэм зэIэпах хуащ я генетикэхэм хэлъ хъэхэри. Апхуэдэурэ, уз пыухыкIа гуэрхэм унагъуэшхуэхэр зэрыщIэту зэщIищтэу щIидзащ. Ар щэхуэкьым. Ауэ аракьым дэ дызытепсэпыхь Iуэхум нэхьыщхьэу хэпльащ. Нэхъыщхьэр «Ислъам кьызэщIужьныгъэр» зэрызэтрагъэгъэр зи гугъу тщIы щIыдагъэр зи куэдхэм я ахъшэу зэрыщытырщ. Абы и щIыIужкIэ ахэр тегужьеиныIэу, лIапхъэ-лIапхъэжьыкIэ зэрыщIэщIу, «мусульмэн кьыззэщIужьныгъэм» щIелэжьхэр щыдагъэм, нэгъуэщI политикэхэр дэнэ кьэна, нэгъуэщI гупсысэкIэхэр бгъэдамыгъэхъэн папщIэщ. Араущи, тIыпIэу зэрахьэ «мусульмэнныщIэ хабзэхэм» тету, зэблагъэ щIалэхэмрэ хъыджэбзхэмрэ зэрагъэшэжьным кьыщIымынэу, мы къэралхэм нэгъуэщI хабзэ Iей дыдэхэр кьыщежьэу хуежьащ. ЗэдэлъхузэщIипхъу дыдэхэр, зэадэзэпхъуэхэр лIырэ фIызу зэрригъуэтыжьыныкIэ дуней псом процент нэхъ лъагэ дыдэхэр зэдащIэ хъуар щыдагъэкIэ кьулей къэрпыкъэщ. Ауэ а процент бжьыгъэ къэхутэныгъэхэм кьагъэльэгъуэу бжьыгъэхэми кьыщыжэкьыркъым, сыту жыпIэмэ унагъуэ куэдым апхуэдэ Iуэху гуемыIур ябзыщI.

Мы щапхьэхэр кьыщIэтхьыр мусульмэн диныр зехьэныр иужь зэманым кьежьа щхьэ фIэпхъыкIынIэм зыкIи зэремыльытагъ, диныр зытещIыхьар щIыхум и гум илыраруэ зэрыщIытыр нахуэу, гурыIу эгъуэу кьдгъэльэгъуэн папщIэщ. Икlэм-икlэжьым адыгэ хабзэмэ мусульмэн динми яфIэкъабыдуэ ящыхэдаэр щыхубзым, и щхьэрэ и пщIэрэ ихьумэжу хуэпауэ щытыныракъэ? Абы тещIыхьа хабзэ пыухыкIахэр куэд щауэ кьадокIужкI Тырку ми, Иранми, Пакистанми, нэгъуэщI мусульмэн кьэралхэми. А псоми зыхуэпэкIэ яIэжщ, Хьэмэрэ къэдыбгащтэт ди адыгэ фащэр. Хуэдэ унгъэльихьуэу зэрыдаэхэм и мызакъуэу, кьэгъуэгыгъуейщ и успымэн диным фащэу абы нэхъри нэхь кьеезэгъ. Ар Махуэ кьэс щамыгагъасфынымэ, ди адыгэ цIыхубзхэм щахъуэжьын щыIэкъым Iэджэ щIауэ зэрахьэ щхьэфIэпхъыкIэр, ар яхурикъунущ адыгэ мусульмэн цIыхубзу, зи щхьэрэ зи пщIэрэ зыхъумэжу кьэнэну ху хуейхэм.

Сигу кьинэжащ мыпхуэдэ зы Iуэху. СССР-у щытар зыльэпжагъащIэу «Нарт» хьэщIэщым и бжьэгъэщхуэм дыщIэзэ т, тамэщI кьыкIа адыгэхэр кье дгъэблагъэу. Абдеж зы кьэбэрдей адыгэ щIалэщIэ кьызбгъэдыхьэри дызэрыщIыхуащ. ЩIалэм гукъуэу я гуэр зэрилэр нах уэт, и чэнджещ зрихьэлIэн кьиплъыхьу я кьащIыжьынт. Сыкъэзыдужьыпаэ Налшык сыззэрыдсэкIэр кьыщIщIэм, нэхъ дзыхь кьысхуищIри, кьыззэпуIу щIидзащ:

- Кьхьпlэ, нэхъыжь, емыкIу сыкъыумыщI, хъунумэ, зыгуэркIэ сыноупщIынут...

- Жьlэ, шынэхъыщIэ, упщIэм емыкIу хэлъкъым, - щыжьаIэм, щIалэм и гум щызэрышх Iуэхур зэуэ кьыжьэдэхуащ:

- Мусульмэн диныр. Тхьэм кьабыл ищIу кьэзгъэжьын папщIэ, ныристэм гуэрым е журт гуэрым илькIэ андез тщIэн хуейуэ жаIэ, пэж ар?!

КьызэрызэуэпщIам сыкьыгъэIуэбжьауэ, щIалэм и нэхэм сыщIэплъащ:

- Мусульмэн диныр зыкIи зэрыщIэжьынкъым. Хэт апхуэдэ хьэдэгъуэдахэр кьыжбжеэзыар? - щыжьIсIэм, и щхьэр кьымыIэ ту, щIалэр Iуку Iужажащ, зы гу эрхэм жаIэу зэхэсхауэ арат, жиIэри.

КьызэрыщIэкIамкIэ, апхуэдэт итыр «Ислъам кьызэщIужьныгъэм» и тхьэмадэхэм ди лъахэм кьытэжьыгъэ тхыгъэм! Апхуэдизрэт мусульмэн диныр кьызэрыдагъэщIэжьынкъым. ХамэщI кьикIьжакэр дынэхь губзыгъэу ямыгарами, дэ ди нэгу щIэкIатэжьэ Сириемрэ, Мысырымрэ, Алжирыми, Куэйщ Iэ Iуэнэгъу кьэралхэм схьыщIихьуэр, дыщыгуазэтэхэ «мусульмэн зэкъуэшхэм» я партии, нэгъуэщI гуп зэгъэпэщIащэми мусульмэн диным и цIэкIэ кьыжьэжьа кьэзэуатхэм, пажь зи мыIэ щIыхуэр минищ дыкьыгъэкIэ зэрыхэкIуадэм! Абы нэмыщIыжкIэ ди нэкIэ тIыгъурт а «мусульмэн зэкъуэшхэрэ», нэгъуэщIэри Налшык кьэсаку зэрыщIыжьажьэр, еджапIэ зэрыщэжьынр нэхьыбэ щIихъуащ иужьрей илъэсхэм. Ар нэхьыбэу кьыщыхэжIагъ унагъуэм и мылькур зэблагъэхэм кьахуэнэныращ. Ауэ мылькым щIэблэхэм зэIэпах хуащ я генетикэхэм хэлъ хъэхэри. Апхуэдэурэ, уз пыухыкIа гуэрхэм унагъуэшхуэхэр зэрыщIэту зэщIищтэу щIидзащ. Ар щэхуэкьым. Ауэ аракьым дэ дызытепсэпыхь Iуэхум нэхьыщхьэу хэпльащ. Нэхъыщхьэр «Ислъам кьызэщIужьныгъэр» зэрызэтрагъэгъэр зи гугъу тщIы щIыдагъэр зи куэдхэм я ахъшэу зэрыщытырщ. Абы и щIыIужкIэ ахэр тегужьеиныIэу, лIапхъэ-лIапхъэжьыкIэ зэрыщIэщIу, «мусульмэн кьыззэщIужьныгъэм» щIелэжьхэр щыдагъэм, нэгъуэщI политикэхэр дэнэ кьэна, нэгъуэщI гупсысэкIэхэр бгъэдамыгъэхъэн папщIэщ. Араущи, тIыпIэу зэрахьэ «мусульмэнныщIэ хабзэхэм» тету, зэблагъэ щIалэхэмрэ хъыджэбзхэмрэ зэрагъэшэжьным кьыщIымынэу, мы къэралхэм нэгъуэщI хабзэ Iей дыдэхэр кьыщежьэу хуежьащ. ЗэдэлъхузэщIипхъу дыдэхэр, зэадэзэпхъуэхэр лIырэ фIызу зэрригъуэтыжьыныкIэ дуней псом процент нэхъ лъагэ дыдэхэр зэдащIэ хъуар щыдагъэкIэ кьулей къэрпыкъэщ. Ауэ а процент бжьыгъэ къэхутэныгъэхэм кьагъэльэгъуэу бжьыгъэхэми кьыщыжэкьыркъым, сыту жыпIэмэ унагъуэ куэдым апхуэдэ Iуэху гуемыIур ябзыщI.

Мы щапхьэхэр кьыщIэтхьыр мусульмэн диныр зехьэныр иужь зэманым кьежьа щхьэ фIэпхъыкIынIэм зыкIи зэремыльытагъ, диныр зытещIыхьар щIыхум и гум илыраруэ зэрыщIытыр нахуэу, гурыIу эгъуэу кьдгъэльэгъуэн папщIэщ. Икlэм-икlэжьым адыгэ хабзэмэ мусульмэн динми яфIэкъабыдуэ ящыхэдаэр щыхубзым, и щхьэрэ и пщIэрэ ихьумэжу хуэпауэ щытыныракъэ? Абы тещIыхьа хабзэ пыухыкIахэр куэд щауэ кьадокIужкI Тырку ми, Иранми, Пакистанми, нэгъуэщI мусульмэн кьэралхэми. А псоми зыхуэпэкIэ яIэжщ, Хьэмэрэ къэдыбгащтэт ди адыгэ фащэр. Хуэдэ унгъэльихьуэу зэрыдаэхэм и мызакъуэу, кьэгъуэгыгъуейщ и успымэн диным фащэу абы нэхъри нэхь кьеезэгъ. Ар Махуэ кьэс щамыгагъасфынымэ, ди адыгэ цIыхубзхэм щахъуэжьын щыIэкъым Iэджэ щIауэ зэрахьэ щхьэфIэпхъыкIэр, ар яхурикъунущ адыгэ мусульмэн цIыхубзу, зи щхьэрэ зи пщIэрэ зыхъумэжу кьэнэну ху хуейхэм.

Сигу кьинэжащ мыпхуэдэ зы Iуэху. СССР-у щытар зыльэпжагъащIэу «Нарт» хьэщIэщым и бжьэгъэщхуэм дыщIэзэ т, тамэщI кьыкIа адыгэхэр кье дгъэблагъэу. Абдеж зы кьэбэрдей адыгэ щIалэщIэ кьызбгъэдыхьэри дызэрыщIыхуащ. ЩIалэм гукъуэу я гуэр зэрилэр нах уэт, и чэнджещ зрихьэлIэн кьиплъыхьу я кьащIыжьынт. Сыкъэзыдужьыпаэ Налшык сыззэрыдсэкIэр кьыщIщIэм, нэхъ дзыхь кьысхуищIри, кьыззэпуIу щIидзащ:

- Кьхьпlэ, нэхъыжь, емыкIу сыкъыумыщI, хъунумэ, зыгуэркIэ сыноупщIынут...

- Жьlэ, шынэхъыщIэ, упщIэм емыкIу хэлъкъым, - щыжьаIэм, щIалэм и гум щызэрышх Iуэхур зэуэ кьыжьэдэхуащ:

- Мусульмэн диныр. Тхьэм кьабыл ищIу кьэзгъэжьын папщIэ, ныристэм гуэрым е журт гуэрым илькIэ андез тщIэн хуейуэ жаIэ, пэж ар?!

КьызэрызэуэпщIам сыкьыгъэIуэбжьауэ, щIалэм и нэхэм сыщIэплъащ:

- Мусульмэн диныр зыкIи зэрыщIэжьынкъым. Хэт апхуэдэ хьэдэгъуэдахэр кьыжбжеэзыар? - щыжьIсIэм, и щхьэр кьымыIэ ту, щIалэр Iуку Iужажащ, зы гу эрхэм жаIэу зэхэсхауэ арат, жиIэри.

КьызэрыщIэкIамкIэ, апхуэдэт итыр «Ислъам кьызэщIужьныгъэм» и тхьэмадэхэм ди лъахэм кьытэжьыгъэ тхыгъэм! Апхуэдизрэт мусульмэн диныр кьызэрыдагъэщIэжьынкъым. ХамэщI кьикIьжакэр дынэхь губзыгъэу ямыгарами, дэ ди нэгу щIэкIатэжьэ Сириемрэ, Мысырымрэ, Алжирыми, Куэйщ Iэ Iуэнэгъу кьэралхэм схьыщIихьуэр, дыщыгуазэтэхэ «мусульмэн зэкъуэшхэм» я партии, нэгъуэщI гуп зэгъэпэщIащэми мусульмэн диным и цIэкIэ кьыжьэжьа кьэзэуатхэм, пажь зи мыIэ щIыхуэр минищ дыкьыгъэкIэ зэрыхэкIуадэм! Абы нэмыщIыжкIэ ди нэкIэ тIыгъурт а «мусульмэн зэкъуэшхэрэ», нэгъуэщIэри Налшык кьэсаку зэрыщIыжьажьэр, еджапIэ зэрыщэжьынр нэхьыбэ щIихъуащ иужьрей илъэсхэм. Ар нэхьыбэу кьыщыхэжIагъ унагъуэм и мылькур зэблагъэхэм кьахуэнэныращ. Ауэ мылькым щIэблэхэм зэIэпах хуащ я генетикэхэм хэлъ хъэхэри. Апхуэдэурэ, уз пыухыкIа гуэрхэм унагъуэшхуэхэр зэрыщIэту зэщIищтэу щIидзащ. Ар щэхуэкьым. Ауэ аракьым дэ дызытепсэпы

Экономикэ Политикэ

Махуэку

Кавказ Ищхъэрэ Жылагъуэ Iуэху

Ахъшэм хуэнэхъуеиншэ мацIэхэр

● Ди нэгум щIэкIыр

Экономикэ Iуэхуэхэм теухуауэ иджыблагъэ Санкт-Петербург щекIуэкIа зэIущIэм Президент Медведев Дмитрий щыжиIащ Урысейр США-мрэ Европэмрэ зэрадзлажьэр кьанэ щымыIэу егъэфIэкIуэн хуейуэ. Урысей экономикэр къэзыгъэщIэрэщIэну кьаруэ Медведевыр зыщыгугъыр кьухъэпIэмкIэ кьыкIыну ахъшэмрэ технологиешIэмрэщ. Абы щхьэкIэ инвестосрхэм зэран яхуэхъу щымыIэу гъуэгур яхуэхъуIуэн хуейщи, икIэщIыпIэкIэ зэфIэгъэкIыпхъэ Iуэхуэхэм ящыщ къэралым дежкIэ мыхьэнэшхуэ зиIэ предприятэхэр хуэдитхукIэ гъэмэщIэнщ. Президентым зи гугъу ящIыр абыхэм я уасэм пэльэщыну цIыху щхьэхуэхэм ещанэр арагъэнщ.

ЩХЬЭУСЫГЪУЭ диIэ хъ'ащ американ инвестицIэу Европэм и къэралхэм кьэкIуам дыхуеплъэкIыжыну. Ильэс зыбжанэкIэ уэлэбэкIыжмэ, Германием и Социал-демократие партым и унафэщIу а зэманым щыта Мюнтеферинг Франц хамэщI кьикIа инвесторхэм яхуэмыварэзуэ жиIат: «Ахэр егупсысыркъым зи лэжьапIэ зыфIагъэкIу эд цIыхухэм. Абыхэм я цIэр тщIэркъым, е къэкIуэ тщIыхьмэ, предприятэхэм мащIэм зыгъэтоуэрэ яшх, итIанэ нэгъуэщIым зыградзэ», Абы льандэрэ «финанс мацIэхэр» хужаIэ Европэм кьиужьгъа американ олигарххэм.

Дуней псом фирмэхэр кьыщIэхуным американхэм 2006 гъэм долларитриллиони 3,7-рэ трагъэкIуэдащ. Абы щхьэкIэ американхэр гугъу ехьакъым: США-м и «Центральная резервная система-жьауэIэм «тхьилъапIэ фантикхэр» - доллархэр - куэдыкIейуэ тридзащ.

АбыхэмкIэ кьащэхуащ хамэ къэралхэм я предприятэхэмрэ нэгъуэщI мылькухэмрэ. Ауэ кьыззэращэхуар хьилагъышуэ зэраль эуащ. Псалъэм папщIэ, американ бейхэм кьазэрыIэрымыкьэжьынур ящIэу кредитышхуэхэр предприятэхэм ираташ. Щыхуэр зымытыжьыфым и мылькур Iэщыхьащ ахьшэ кьеъэштам.

А Iэмалыр предприятэ щхьэхуэхэм кьинэмыщIауэ, къэралхэми яхуэгъэзауэ кьагъэсебэпащ. Дыш и щапхъэщ Алыджьир (Грециер) - олигарх гупым зэрахьа финанс хьэгъэщагъэм мылькуншэу кьингъэнар. Глобализацэм дызыхуишаращи, Iуэху пыухыкIа, лэжьапIэ щыIэным зи фейдэ хэлъа капиталистхэм я пIэ финанс капиталистхэр кьиуващ. Экономикэ, политикэ фейдэуэ кьахуэхьэзыгъэрал мылькур кьащэхуным, абыхэм я экономикэр хэгъэкIуэджьным, я ахъшэм зыри кьыщIэмыкIыжу кьыщIегъэдзыным. А псор иджы Урысейм кьращIэнкIэ шыпхагъуэ щыIэщ.

«Ди къэралыр Германиерац» щIэныгъэ Фондым и унафэщI, бундестагым и депутату щыта Мехтерскаимер Альфред тхыль кьыдигъэкIащ нэмыщI экономикэм тегущыIуэ. «Международнэ концернхэм Германием и предприятэхэр зэщIащахуэ. Политикхэмрэ цIыху кьыз зэрыгуэкIэхэмрэ ахэр кьамыгъэуВыIэфу ара?» тхыль-справочникым абы гурыIуэгъэ дыдэу кьыщегъэлагъуэр индж.Iаксон финанс капиталым Германием и экономикэм лъабжьэ хуэхъу предприятэ льэщхэр зэрызыIэригъэхьэщIыкIэр, Кьащтэмэ, иджырей хьыбарегъащIэ Iэмалхэм, жып телефонхэм тещIыхьа папщIэ, американ бейхэм кьазэрыIэрымыкьэжьынур ящIэу кредитышхуэхэр предприятэхэм ираташ. Щыхуэр зымытыжьыфым и мылькур Iэщыхьащ ахьшэ кьеъэштам.

А Iэмалыр предприятэ щхьэхуэхэм кьинэмыщIауэ, къэралхэми яхуэгъэзауэ кьагъэсебэпащ. Дыш и щапхъэщ Алыджьир (Грециер) - олигарх гупым зэрахьа финанс хьэгъэщагъэм мылькуншэу Урысей и деж щIэныгъэ хагъэхъуэн папщIэ урысыбзэр, Урысейм и лъэпкъхэм я бзэр хэгъэсэбэпыфынымкIэ. Хэкум абы защIигъэкъуэнущ лъэпкъ-щэнхабзэ автономиеиэр, жылагъуэ, дин зэгухьэныгъэхэр кьызэрагъэпэщыну, къэралорганизацэу щымыт лъэпкъ, дунеийпсо зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэм хэтыну.

Законым щIэуэ халъхьам я нэхъыщIхьэр ди хэкуэгъуэхэм урысей гражданствэ кьащтэныр нэхъ тынш зэращIынурщ. Законым и зы Iыхьэр теухуащ Урысейм кьэкIэпхъуэжьыну хуейкъым зэрадэIэпыкъуну щIыкIэм. Ар щыхьэт тохъуэр хэхъас кьэIэпхъуэжьхэм папщIэ ягъэбелджьлауэ щыта программэр зы пIалъэ гуэрым тещIыхьауэ зэрящымытынум, ар зэпымычу зэрылажьэнум.

Законым егъэбелджьлыр хэхъэсхэм я Iуэхуэхэм УФ-м и къэрал Iуэхущ-лIэхэм щыщу хэпIэнчэр хэтми. Хэхъэсхэмрэ УФ-м и къэрал Iуэхущ-IапIэхэмрэ зэпызыщIэнур, зэдэзыгъэлажьэнур Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессращ. Ар иныэсищым зэ нэхъыр мыкъэ щIэрэ зэхъыхьэн хуейщ. Конгрессхэм я зэхуакум хэхъэсхэм я дунейпсо конференцэкр ирагъэкIуэкI хъунущ. Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессым и Iуэхур зезыгъакIуэр урысей хэхъэсхэм я Дунейпсо координациониэ советыращ.

СМОЛЬЯНОВЭ Татьянэ.
«Российская газета».

● Ди хэкуэгъу хэхъэсхэм теухуауэ

Нэхъ тынш ящI

Балдзэуэгъуэм и 27-м «Российская газета» газетым кьытрадзащ хамэ къэралхэм щыпсэу ди хэкуэгъухэм къэралыр зэрыдэIэпыкъуну щIыкIэр зыгъэбеладжылы закон. «Хамэ къэрад щыпсэу ди хэкуэгъухэр» жыхуиIэм кьикIым, абы щыIэщIрагъэубыдэм щIэ халъхьащ.

ХАБЗЭХЭМКIЭ къэрал управленэм документыр гурыIуэгъуэ зэрищI тхыгъэм кьыдзэрыхигъэщымкIэ, Урысейм и цIыхуу зыкъэзылъытэм и Iуэхур зытещIыхьауэ щытынур ещI щыщыу жыхуиIэ лъэпкъращ. СССР-м и паспорт зиIар, абы хьыхьу щыта республикэхэм ящыщым мы зэманми щыпсэур, Урысей Федерацэм, СССР-м и IэпхъукIаХэм ди хэкуэгъуу зыкъэлъытэ хъунущ. Ауэ ар щIэтэгъбыдыхьауэ щытын хуейщ хамэ къэралхэм урысыбзэм, УФ-м и лъэпкъхэм я бзэм, урысей щэнхабзэм зыщезыгъэужь лэжьыгъэкIэ, езыхэр щыпсэу къэралхэмрэ Урысеймрэ я зэныбжьэгъугъэр зыгъэбыдэ IуэхуэхмкIэ.

«О государственной политике Российской Федерации в отношении соотечественников за рубежом» Федеральнэ законым хуэгъакIуэ УФ-м и цIэкIэ щыхьэт тхылъ ирату зэрыщытар ди хэкуэгъуэху кьалъытэм. Иджы ди хэкуэгъу хэхъэсхэр хуитщ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм хыхьэу абыхэм я уставым кьыдэрыщыгъэльэгъуэм тету документ кьыIрахыну, ар я зэгухьэныгъэм зэрыхэтым и щыхьэту.

Урысей къэралыгъуэр ди хэкуэгъуэхэм ядэIэпыкъунущ зауэзэщIи, я щIэныгъэм хагъэхъуэн папщIэ урысыбзэр, Урысейм и лъэпкъхэм я бзэм кьагъэсэбэпыфынымкIэ. Хэкум абы защIигъэкъуэнущ лъэпкъ-щэнхабзэ автономиеиэр, жылагъуэ, дин зэгухьэныгъэхэр кьызэрагъэпэщыну, къэрал организацэу щымыт лъэпкъ, дунеийпсо зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэм хэтыну.

Законым щIэуэ халъхьам я нэхъыщIхьэр ди хэкуэгъуэхэм урысей гражданствэ кьащтэныр нэхъ тынш зэращIынурщ. Законым и зы Iыхьэр теухуащ Урысейм кьэкIэпхъуэжьыну хуейкъым зэрадэIэпыкъуну щIыкIэм. Ар щыхьэт тохъуэр хэхъас кьэIэпхъуэжьхэм папщIэ ягъэбелджьлауэ щыта программэр зы пIалъэ гуэрым тещIыхьауэ зэрящымытынум, ар зэпымычу зэрылажьэнум.

Законым егъэбелджьлыр хэхъэсхэм я Iуэхуэхэм УФ-м и къэрал Iуэхущ-лIэхэм щыщу хэпIэнчэр хэтми. Хэхъэсхэмрэ УФ-м и къэрал Iуэхущ-IапIэхэмрэ зэпызыщIэнур, зэдэзыгъэлажьэнур Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессращ. Ар иныэсищым зэ нэхъыр мыкъэ щIэрэ зэхъыхьэн хуейщ. Конгрессхэм я зэхуакум хэхъэсхэм я дунейпсо конференцэкр ирагъэкIуэкI хъунущ. Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессым и Iуэхур зезыгъакIуэр урысей хэхъэсхэм я Дунейпсо координациониэ советыращ.

СМОЛЬЯНОВЭ Татьянэ.
«Российская газета».

Шаймиев Минтимер къыхелъхьэ

●Тэтэрстан

Гум пыкIым хуэдиз

Iуэхущхуэ къыщыкъуэкIкIэ, акъыл, мылъку зэхэдзэкIэ ар зэфIахыу зэрыщытар ягу кьагъэкIыжауэ. Къэзан къалэми ар зи щыхьэр республикэми щыIэ фэеплъхэр кьагъэщIэрэщIэж. Мы жэрдэмыр Шаймиев Минтимер къыщыхилъхьам и президент къулыкъум иджыри пэрытт. Шаймиевым жиIэрт пенсэм кIуэмэ и Iэр зэтедзауэ зэрыщымысынур, и псэм фIэфI Iуэху гуэр зэрищIэнур. Абы и унафэм щIэту къызэрагъэпэщат тхыдэмрэ щэнхабзэмрэ я фэеплъхэр кьагъэщIэрэщIэжьынымкIэ зыхуеягъэзэным телэжьэну Фонд. Абы ахъшэ халъхьэ хъунущ цIыху щхьэхуэхэми Iуэхущ-IапIэхэми. Хэгъэзыжь щыIэкIэм - щхьэж ягу пыкIым хуэдиз.

МЫ ЖЭРДЭМЫМ япэу кьыпэджэжахэм ящыщщ республикэм и парламентыр. Депутатхэм Фондым халъхьащ сом мини 100. Фондым кьыдэлэжьну Iуэхур ятхати, предприятэ 500-м щIигъуащ. Кьаращтэмэ, 1551 гъэм яуха Свияжск хьIпIыгу-кьэлэр (Кьэзан кИлометр 30-кIэ тэмкIэжьэу аращ) ящыщщ зыхуей хуагъэзэнхэм. Абы щауэгъуэщ псы вокзал, метри 105-рэ зи кIыхьагъэ кхъухьтедзапIэ, музей Iуэхущ-IапIэ. А псом текIуэдэнур и пщэ дилъхьэжащ республикэм и щIыдагъэ компание нэхъ лъэрыхьым.

- «Гум пыкIыр гур хэзыгъэхъуэныжьын папщIэ» гулсыпсам тещIыхьауэ едгъэжьа Iуэхум щхьэкIэ хьуэр» жьэдIыIа щыIэкъым, мы зэманым предприятэхэр гугъуехь куэдым пэщIэтми. Урысейм иIэщ щIыпIэ гулыIэгъэ хуэныкъуэ щыIапIэ, фэеплъ куэд. Ахэр хэмыкIуэдэжьынэ щыкIэ къэгъэщIэжьынымкIэ дакьикъэ 26-м кьыдзэринэжат.

Цыхуэхэр я узынщагъэм пылъын зэрыхуейм и щапхъэ зыгъэльэгъуа пащтыхьыр и ныбжьым хуэдиз зыщIэрщэну жыджэрщ.

«Эхо планеты» журнал.

НапжкIуэцIыр зыгъэхьэзырар ШИРДИЙ Мариэщ.

● Ди хэкуэгъу хэхъэсхэм теухуауэ

Нэхъ тынш ящI

Балдзэуэгъуэм и 27-м «Российская газета» газетым кьытрадзащ хамэ къэралхэм щыпсэу ди хэкуэгъухэм къэралыр зэрыдэIэпыкъуну щIыкIэр зыгъэбеладжылы закон. «Хамэ къэрад щыпсэу ди хэкуэгъухэр» жыхуиIэм кьикIым, абы щыIэщIрагъэубыдэм щIэ халъхьащ.

ХАБЗЭХЭМКIЭ къэрал управленэм документыр гурыIуэгъуэ зэрищI тхыгъэм кьыдзэрыхигъэщымкIэ, Урысейм и цIыхуу зыкъэзылъытэм и Iуэхур зытещIыхьауэ щытынур ещI щыщыу жыхуиIэ лъэпкъращ. СССР-м и паспорт зиIар, абы хьыхьу щыта республикэхэм ящыщым мы зэманми щыпсэур, Урысей Федерацэм, СССР-м и IэпхъукIаХэм ди хэкуэгъуу зыкъэлъытэ хъунущ. Ауэ ар щIэтэгъбыдыхьауэ щытын хуейщ хамэ къэралхэм урысыбзэм, УФ-м и лъэпкъхэм я бзэм, урысей щэнхабзэм зыщезыгъэужь лэжьыгъэкIэ, езыхэр щыпсэу къэралхэмрэ Урысеймрэ я зэныбжьэгъугъэр зыгъэбыдэ IуэхуэхмкIэ.

«О государственной политике Российской Федерации в отношении соотечественников за рубежом» Федеральнэ законым хуэгъакIуэ УФ-м и цIэкIэ щыхьэт тхылъ ирату зэрыщытар ди хэкуэгъуэху кьалъытэм. Иджы ди хэкуэгъу хэхъэсхэр хуитщ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм хыхьэу абыхэм я уставым кьыдэрыщыгъэльэгъуэм тету документ кьыIрахыну, ар я зэгухьэныгъэм зэрыхэтым и щыхьэту.

Урысей къэралыгъуэр ди хэкуэгъуэхэм ядэIэпыкъунущ зауэзэщIи, я щIэныгъэм хагъэхъуэн папщIэ урысыбзэр, Урысейм и лъэпкъхэм я бзэм кьагъэсэбэпыфынымкIэ. Хэкум абы защIигъэкъуэнущ лъэпкъ-щэнхабзэ автономиеиэр, жылагъуэ, дин зэгухьэныгъэхэр кьызэрагъэпэщыну, къэрал организацэу щымыт лъэпкъ, дунеийпсо зэгухьэныгъэхэм я лэжьыгъэм хэтыну.

Законым щIэуэ халъхьам я нэхъыщIхьэр ди хэкуэгъуэхэм урысей гражданствэ кьащтэныр нэхъ тынш зэращIынурщ. Законым и зы Iыхьэр теухуащ Урысейм кьэкIэпхъуэжьыну хуейкъым зэрадэIэпыкъуну щIыкIэм. Ар щыхьэт тохъуэр хэхъас кьэIэпхъуэжьхэм папщIэ ягъэбелджьлауэ щыта программэр зы пIалъэ гуэрым тещIыхьауэ зэрящымытынум, ар зэпымычу зэрылажьэнум.

Законым егъэбелджьлыр хэхъэсхэм я Iуэхуэхэм УФ-м и къэрал Iуэхущ-лIэхэм щыщу хэпIэнчэр хэтми. Хэхъэсхэмрэ УФ-м и къэрал Iуэхущ-IапIэхэмрэ зэпызыщIэнур, зэдэзыгъэлажьэнур Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессращ. Ар иныэсищым зэ нэхъыр мыкъэ щIэрэ зэхъыхьэн хуейщ. Конгрессхэм я зэхуакум хэхъэсхэм я дунейпсо конференцэкр ирагъэкIуэкI хъунущ. Хэхъэсхэм я дунейпсо конгрессым и Iуэхур зезыгъакIуэр урысей хэхъэсхэм я Дунейпсо координациониэ советыращ.

СМОЛЬЯНОВЭ Татьянэ.
«Российская газета».

●Австралие

Гиллард Джулие.

«Къуаф эжьейм иц цIыхухэр» - аращ Австралием щыпсэухэр зэреджэр я деж ящым къэралым тыншу кьрагъэхьэу зэрыщытам кIэ игъуэтынущ.

Бзылъхугъэмрэ къулыкъушхуэмрэ

Политикэ хъыбар гъэщIэгъуэн Австралием къыкIащ. Мы къэралыр къызэрыныэхурэ зэи къэмыхъуауэ премьер-министр IэнатIэр бзылъхугъэм лъагъэсащ. Гиллард Джулие шахтерым ипхъущ, и щIалэгъуэм ар дихьэху щытащ Маркерэр Ленинрэ я теорием.

ДЖУЛИЕ ильэс 48-рэ мэхъу, юридическэ щIэныгъэ иIэщ, лейбористхэм я партым хэтщ. Ильэс 12 хьуэ аращ мы бзылъхугъэр политикэм зэрыкьыхъэрэ. Езыр а къэралым кьыщалъхуакъым, 1966 гъэм Инджылызым и адэ-анэр иIэпхъукIри Австралием щетIысхауэ аращ.

- Сэ сыкъыщыхъуа унагъуэм исхэр псори лажьэрт: си адэ Джон, си ана Мойрэ, си шыпхъу Эмисон. Абы щыгъуэм кьызгурыIуащ цIыхум дежкIэ лэжьыгъэм мыхьэнэшхуэ зэриIэр. Апхуэдэ дыдэуи кьызгурыIуащ ди унагъуэм хуэдэхэм къэралыр зэрахуцIытым, лэжьакIуэ IэнатIэхэм захуагъэр, цIыхугъэр щытепщэу щытынымрэ мыхьэнэуэ иIэр. Абы щыгъуэми сигу изубыдащ цIыхухэм гулъытэ яхуэзыщIэ, жылагъуэм зезыгъэужьу правительствэ ди къэралым иIэным сытелэжьэну, - жеIэр Гиллард Джулие.

Мельбурн университетыр кьиуха нэужь, адвокату зэрылажьэм хуэдэуэрэ лейбористхэм я партым хьихьэри, ар кьиугъэщIэрэщIауэ жыпIэ хъунущ. Мы кьулыкъум нэмыс щыкIэ ар парламентым и депутату, щIэныгъэмкIэ министру щытати, абы хуэзфIэкIащ и Iуэху еплъыкIэр пхырызыгъэкIыф, купщафIэу лажьэ политик зыхужкригъэIэну.

Австралиер иджырей кризисым игъэгуэвэщакъым: и экономикэм зеужь, лэжьапIэншащ мащIэщ. Гиллард абыхэм я гугъу щищIым, псалъэ гуапэ куэд хужиIащ правительствэм и унафэщIу щыта Радд Кевин. «Радд политик гъуэзэджщ. Араш зи фIыщIэр ди дзэр Ираким кьызэрашыжар, уэнигъэщагъэр хъумэным теухуауэ я къэралым щекIуэкIа зэхъуэкIыныгъэфIэхэр, кьулейсызхэм, унэншэхэм я бжыгъэм зэрыхэщIар», - жиIащ абы. Зы закъуэщ ар Радд зэрыхуэмыварэзыр. Абы и къуэпсапIэт «Австралие иныр», нэгъуэщIу жыпIэмэ, мы зэманым яIэ цIыху мелуан 22-р 2050 гъэм ирихьэлIэу мелуан 36-м нигъэсыну хуейт. ГурыIуэгъуэщ цIыхухэр кьыздикIынур - ахэр Ипщэ-Кьуэкъыпи Азиемрэ Iуэхущ-IапIэ Гъунэгъумрэ кьиIэпхъуэкIыу Австралием насыпт лъыхъуэ къажьуэхэращ.

Гиллард Джулие кьелыгтэр езы къэралым и цIыхухэм псоякIэ тэмэм яIэнр, лэжьакIуэ IэнатIэхэм захуагъэр, цIыхугъэр щытепщэу щытынымрэ мыхьэнэуэ иIэр. Абы щыгъуэми сигу изубыдащ цIыхухэм гулъытэ яхуэзыщIэ, жылагъуэм зезыгъэужьу правительствэ ди къэралым иIэным сытелэжьэну, - жеIэр Гиллард Джулие.

Мельбурн университетыр кьиуха нэужь, адвокату зэрылажьэм хуэдэуэрэ лейбористхэм я партым хьихьэри, ар кьиугъэщIэрэщIауэ жыпIэ хъунущ. Мы кьулыкъум нэмыс щыкIэ ар парламентым и депутату, щIэныгъэмкIэ министру щытати, абы хуэзфIэкIащ и Iуэху еплъыкIэр пхырызыгъэкIыф, купщафIэу лажьэ политик зыхужкригъэIэну.

Австралиер иджырей кризисым игъэгуэвэщакъым: и экономикэм зеужь, лэжьапIэншащ мащIэщ. Гиллард абыхэм я гугъу щищIым, псалъэ гуапэ куэд хужиIащ правительствэм и унафэщIу щыта Радд Кевин. «Радд политик гъуэзэджщ. Араш зи фIыщIэр ди дзэр Ираким кьызэрашыжар, уэнигъэщагъэр хъумэным теухуауэ я къэралым щекIуэкIа зэхъуэкIыныгъэфIэхэр, кьулейсызхэм, унэншэхэм я бжыгъэм зэрыхэщIар», - жиIащ абы. Зы закъуэщ ар Радд зэрыхуэмыварэзыр. Абы и къуэпсапIэт «Австралие иныр», нэгъуэщIу жыпIэмэ, мы зэманым яIэ цIыху мелуан 22-р 2050 гъэм ирихьэлIэу мелуан 36-м нигъэсыну хуейт. ГурыIуэгъуэщ цIыхухэр кьыздикIынур - ахэр Ипщэ-Кьуэкъыпи Азиемрэ Iуэхущ-IапIэ Гъунэгъумрэ кьиIэпхъуэкIыу Австралием насыпт лъыхъуэ къажьуэхэращ.

Гиллард Джулие кьелыгтэр езы къэралым и цIыхухэм псоякIэ тэмэм яIэнр, лэжьакIуэ IэнатIэхэм захуагъэр, цIыхугъэр щытепщэу щытынымрэ мыхьэнэуэ иIэр. Абы щыгъуэми сигу изубыдащ цIыхухэм гулъытэ яхуэзыщIэ, жылагъуэм зезыгъэужьу правительствэ ди къэралым иIэным сытелэжьэну, - жеIэр Гиллард Джулие.

Мельбурн университетыр кьиуха нэужь, адвокату зэрылажьэм хуэдэуэрэ лейбористхэм я партым хьихьэри, ар кьиугъэщIэрэщIауэ жыпIэ хъунущ. Мы кьулыкъум нэмыс щыкIэ ар парламентым и депутату, щIэныгъэмкIэ министру щытати, абы хуэзфIэкIащ и Iуэху еплъыкIэр пхырызыгъэкIыф, купщафIэу лажьэ политик зыхужкригъэIэну.

Мэкъумэшымрэ бгым кьыщIаххэм епха промышленностымрэ зи лъабжьэ экономикэм иужьрей илъэсхэм нэгъуэщI зэрыгъэзэжьыну. Псом япэу ар хуэIуэхуэщIэхэмрэ банкхэмрэщ.

Австралием и щIыналъэм и проценти 10-р мэкъумэш IэнатIэм иIыгъщ. Хьэцэпацэ хэкIыу къэралым ищIмкIэ дунейм етIуанэ увыпIэр щыдегъуэш Канадэм. Иджыри къэс и мыхьэнэр кIуэдакъым «Австралиер мэлым тесу мажъ» зэрыжаIэми. Континент ЩыхуантIам мы щэхуу щэхуу мэл мелуани 101,3-рэ. НэгъуэщIу жыпIэмэ, ди планетэм мэлу щагъэхьум и дэтхэнэ етхуанэри мы къэралым щыIэщ.

Австралием мы гъэм гуэдз тонн мелуан 14-м щIигъу ярищэнущ Кьуэкъыпи Курытым, Гъунэгъум, Кьуэкъыпи Азием я къэралхэм. ЗэрыжаIэмкIэ, 2012 - 2013 гъэхэм Австралием и бюджетыр аращ щыщIэнэрылъ. Ар ди фIэщ ещIыр мэкъуауэгъуэм и 30-м ияха финанс гъэм и бюджетыр процентти 4 фIэкI зэрыщымыщIам.

ИВАНОВ Борис.
«Эхо планеты» журнал.

XIX лIэщIыгъуэм яуха Калгури къалэм и гъунэгъуу дыщэ кьыщыщIам. Абы къинэмыщIауэ Австралием ещэр уран, никель, чинк, фIамыщI, дыжьын, опал, боксит, гъуаплъэ, нэгъуэщIхэри.

Австралием нэгъуэщI кьэралхэм сату зэрадищIэм я нэхъыщIхьэхэм щыщщ мэлыщр. Ильэс кьэс цы тонн 1 мелуан ещэри, ар дуней псом кьыщагъэсэбэпыну и процент 40 мэхъу.

ЕгъэджакIуэ IэщIагъэр къыхэзыхахэр

Iэжьыгъэм трагъэгушхуэн мурадкIэ, Егъэдзакьгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм игъэбелджылащ ахэр здагъэкIуэну щыпIэмрэ ахъшэу иратынур зыхуэдизымрэ.

ФЕДЕРАЛЬНЭ хэгъуэгуэр зыхуэныкъуэ бжыгъэм елытауэ, ахэр мыпхэдэу трагуэшащ: КьуэкIыпIэ Жьажьэ хэгъуэгур егъэджакIуэ, Привольнькьэ - 165-рэ, Ищхьэрэ-КъухьэпIэр - 152-рэ, Ищхьэрэ Кавказыр - 55-рэ, Сыбырыр -233-рэ, Уралыр - 93-рэ, Центральнэр - 119-рэ, Ипщэр-83-рэ. Къэралыр ядэIэпыкъунущ 2009, 2010 гъэхэм егъэджакIуэ дипломхэр зратахэм, мы зи гугъу тщIа хэгъуэгуэхэм лэжьэн щыщIэзыдзахэм е абыхэм кIуэну хуейхэм. Къэралым егъэджакIуэхэм яритынущ сом мин 500 (зыхуэдитIу 2010, 2011 гъэхэм тегуэшащэ).

Хэгъуэгуэр зыхуэныкъуэ егъэджакIуэхэр кьыхахмэ, дэтхэнэ зыми зэгурыIуэныгъэ иращIыпIэнущ. Абы кьыщащагъэльэгъунущ лэжьэн щыщIидзэ еджапIэм ильэс дапщэ щыIэн хуеями, кьэралыр абы псэупIэкIэ, нэгъуэщIхэмкIэ зэрыдэIэпыкъунур.

ЛЕОНИДОВ Андрей.
«Известия».

● ГъэщIэгъуэнщ

Шэшэным щолажьэ

Канадэм щыщ модель Каллахан Кристалл

Абы республикэ телевиденэм нэгугъэтхуэн пэтыт щригъэкIуэкIыи щIидзащ. Торонтэ кьалэм щыщ модельм кьаиз щымыIэу и льандэрэ абы хьыбарыщIэ пэтыт щегъэхьэзыр «Грозный» телерадиокомпаниэм, абы кьыдэкIуэри урысыбзэм пэщIэнкIэ зрегъащIэ.

ПЩАЩЭ кьамыльфым уэрэд жеIэр, клип зыжьаи иIэ хьуащ. Абы зригъэщащ шэшэн шхыныгъуэхэм щыщ ипшэфIу, лезгинкэ кьафэу. КристаллI зыхэт пэтыт кIэм цIыху куэд зэрепльыр кьальытэри, телевиденэм зэрыщылэжьэну пIалъэм хущIагъуащ.

Иджы абы и мурадщ щэнхабзэм, диным, щIыпIэ дахэхэр зэгъэльэгъуэным хуэхэ пэтыт игъэхьэзырыну. КристаллI кьыззэрильытэмкIэ, Щэшэн Республикэм и щIыпIэ дахэхэр зыпльыхьакIуэхэм кьальыхьуэхэм хуэдэщ.

- Си пэтыщыр ихьыбэу зытезуэнур Кавказым и Iуащхьэ уардэхэрэщ, псыхэмрэ псынэхэмрэщ, псыкьельэхэмрэ удз гъэгъахэм щIагъэна губгъуэхэмрэщ,- жеIэр Кристалл. - А псом теухуауэ жаIэри кьагъэльагъуэри мащIэщ.

«Шэшэн щIыналъэр сэ зэрысльагъур» зыфIищам и япэ пэтыпыр абы триухуащ Казеной-Ам гуэлым. Ищхьэрэ Кавказым и бгылъэ щIыпIэхэм щыIэ гуэлхэм я нэхъ иныр япэм и хэщIапIэу щытащ кьхъафэжьейкIэ зэпеуэжьым я олимпI базэм, а щыпIэр зыпльыхьакIуэхэр зыхуеину псомкIи кьызэгъэпэщат. Иджы пэнэхри нэгъуэщI Iуэхущ-IапIэхэри зэфIагъэувэж, мы гуэлыр щыIу кIуапIэ ящIын я мураду.

Кристалл и пэтыныр телевиденэм кьитгъэльэгъуэнущ тхьэмахуэ махуэ кьэс.

МАЦУР Марие.
«Российская газета».

Иужьрей чемпионат зэгуэтым щIедзэ

● Бокс

ШыщхьэIум и 3-м Щэджэм дэт спорт комплексым къыщыдэIуэхащ боксымкIэ Ипшэ Федеральнэ щIынатIэмрэ Кавказ Ищхьэрэ Федеральнэ щIынатIэмрэ я чемпионат зэгуэт. Республикэ, край, областхэм щыIэкъ лъэщ спортсмен 65-р щызэхьэзэхуэнуи я хьэлъагъ елъытауэ группищым. Къэбэрдей-Балъкъэрым и щыхьыр чемпионатым щахьумэнуц боксер 11-м.

ЗЭХЬЭЗЭУЭР къыщыдзэIуахым ирихьэлIащ КъБР-м спортымрэ туризмэмкIэ и министр **АфIэунэ Аслъэн**, КъБР-м Любительскэ боксымкIэ и федерацэм и президент **Щоджэн Мухьэмэд**, республикэм боксымкIэ и къэрал тренер **Къуэжей Дмитрий**, КъБР-м и Президентым и чэнджэщэгъу **Къардэн Мурат** сымэ, нэгъуэщIхэри.

Чемпионатыр кьызэIухащ АфIэунэ Аслъэн.

- КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен къыбдэзекIыу зэхьэзэхуэм кьекIуэIа псоми сэлам фызох. БоксымкIэ мыпхэдэ зэIуIэшхэу ди республикэм япэу щекIуэкIыу аращи, ди гуапэщ спортсменхэм зэхьэзэхуэ дахэхэр, удэзыхьжхэр къагъэлъэгъуэну. Нэхъ лъэщыр трекIуэ!

КъыкIэлъыкIуэу боксерхэми абыхэм я тренерхэми чемпионатым зэрыщIадзэмкIэ ехъуэхъуащ Щоджэн Мухьэмэдэр Щэджэм район администрацэм и унафэщIым и къуэдзэ Уэдыжь Хьэсаншэр. Къызэхуэсахэм я уэрэдзэмкIэ хьэуопсащ «Щэджэм псы-къелъхэр» ансамблым и уэрэджьIакIуэкIэр.

ИПФ-мрэ КИФЩI-мрэ нужьрейуэ ирагъэкIуэкI я чемпионат зэгуэтым (гъэ кьакIуэ къыщыщIэдзауэ ахэр зэ хэхауэ екIуэкIынущ) УФ-мрэ КъБР-мрэ я къэрал пынхэр щаIэтащ спортым и мастер КIэрэф Тимуррэ (КъБР) спор тымкIэ дунейпсо кIласс зиIэ Курбанов Магомедрэ (Дагыстэн).

Къэбэрдей-Балъкъэрым и тренер цIэрыIуэ Къуэдзокъуэ Анатолэ хьыбар кьызэрыдигъэщIамкIэ, чемпионатым нэхъ мащIэ дыдэу ди командэм медалищ кьыщихьыну щогугъ.

- Абыхэм ящыщу гугъэшхуэхэр дегъэщI иужьрей зэманым зэхьэзэхуэ зыбжанэм щытекIуа, зи хьэпъагъэ килограмм 75-рэ хьухэм я гупым хэт КIэрэф Тимур, - жеIэ Къуэдзокъуэм. - Чемпионатым щIидзэн и пэ кьихуэу тхьэмахутIкIэ дэ зыщыдгъэсащ «Горный родник» санаторэм. Щыщ хэхсащыну сыкуейщ апхуэдэ Iэмал кьыдэзыта зыгъэзэхуэпIэм и унафэщI, нэхъыпэм боксеру щыта, спортым и мастер Абыдэ Хьисэ. Иджырей зэхьэзэхуэм пашэ щыхъуэхэр щыпытыным и гуп кьыхэхам хэту щыбэнэнущ фокIадэм и 9 -18-хэм къэралым и чемпионат Санкт-Петербург щекIуэкIыну.

ЩыщхьэIум и 7 пшIондэ екIуэкIыну чемпионатым и судыя нэхъыщхьэ СССР-м спортым щIыхь зиIэ и мастер Курбанов Ширван.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Сурэтхэр **КЪУЩХЬЭ Чэмил** *трихащ.*

● Бэнэкlэ хуит

Машэжь Расул и жэз медаль

Бадзэуэгъуэм и 22 - 26-хэм Мэжэрым и къалащхьэ Будапешт щекIуэкIащ бэнэкIэ хуитымкIэ щIалэгъуалэм я дунейпсо зэхьэзэхуэ. Абы хэтащ Урысей Федерацэм и командэ къыхэхар.

КЪЭРАЛЫМ и гуп нэхъыщхьэм хэту зэхьэзэхуэм щыбэнащ Бахъсэн районым хьихэ Ислъэмей къуажэм щыщ, «Вымпел» спорт клубымрэ куей СДЮСШОР-мрэ я гъэсэн Машэжь Расул. Килограмм 55-рэ зи хьэпъагъэм я гупым медалхэм щыщIэбэнащ спортсмен 39-рэ.

Ялэ зэIущIэр Расул дригъэкIуэкIащ Туркменистаным и лIыкIуэм икIи IыхьитIым бжыгъэшхуэкIэ, 7:0-рэ 6:0-у, хигъэщIащ. Кьыкlэлъыкlуэу ар текIуащ Кубэм щыщ бэнэкIуэм. Ещанэу Машэжьым хьэрхуэрэгъу къыхуэхъуащ Монголием щыщ спортсменыр. Ялэ Iыхьэм очкоитху кьызыIэкIуэ Iэмалкlэ ар идзащ, кьыкlэлъыкlуэ Iыхьэм бжыгъэшхуэкIэ щыгъекIуащ.

Финал ныкъуэ зэIущIэм абы къыщыпэщIэхуащ Куржым икIа спортсмен цIэрыIуэ Кингегашвили Владимир. Ялэ Iыхьэр зэрытемыгъэкIуауэ, 3:3-уэ ихащ. ЕтIуанэ Iыхьэм куржы бэнэкIуэр Машэжьым зымащIэкIэ къыщефIэкIащ икIи иужькIэ зэхьэзэхуэм пашэ щыхъуащ.

Адэкlэ ди щIалэм къыхуэнэжар дунейпсо зэхьэзэхуэм и жэз медалым щIэбэныныр. Иужьрей зэIущIэм абы кьыхуэзащ Украинэм щыщ спортсменыр. И хьархуэрэгъум зы Iэмали иримыту, 9:3, 3:0-у Iыхьитlми Расул щытекIуащ икIи ещанэ увыпIэр кьихьащ.

Машэжь Расул и тренерхэу Тембот Анзор, Маршэнкъул Тимур, Елмэс Аслъэн сымэ фIыщIэ хуэхьащ Бахъсэн администрацэм и унафэщI Къаздахъу Альбертрэ КъБР-м Спорт бэнэкIэмкIэ и федерацэмрэ сытым дежи щIэгъэкъуэн къаззрыхуэхъум щхьэкIэ. Апхуэдэу фIыщIэ хуащI щIалэм къыдэщI псоми.

Ди гуапэщ ди лъэпкъэгъум урысейпсо, дунейпсо утыкушхуэхэм екъулIэныгъэ щIиIэну.

МЭЗКУУ Къанщобий.

● Футбол

Очко 17-кIэ нэхъыфIу

Урысей Федерацэм футболымкIэ и премьер-лигэм и зэхьэзэхуэм и ныкъуэр блэкIащ. А зэманым хэпшIыкIыу командэхэм кьагъэлъэгъуа зэфIэкIхэмрэ нэгъабэ апхуэдэ дыдэ лъэхъэнэм яIахэмрэ зригъэпщащ «Спорт-Экспресс» газетым.

МЫГЪЭРЕЙ зэхьэзэхуэм и ялэ кьекIуэкIыгъуэр «Спартак-Налшыкым» екъулIэныгъэкIэ кьрихьэлIауэ жьыпIэ хьунущ, ялэ Iыхьэм абы нигъэсащ очко 28-рэ иIэу. Зэ дгъэпщэнщи, нэгъабэ зэIущIэ пщыкIутхум я иужькIэ ди щIалэхэм очко 11-щ яIар. Апхуэдэ бгъэдыхьэкIэкIэ ялэ уварПIэр зыныгъ Къэбэрдей-Балъкъэрым и командэм кьыкlэлъокIуэ зэхьэзэхуэм щыпашэ Санкт-Петербург и «Зенит»-р. Абы нэгъабэрейм очко 16-кIэ хигъэхъащ. Ещанэу кьобдэу ЦСКА-р (очкои 6).

2009 гъэм зыIэригъэхьа екъулIэныгъэхэм очко 11-кIэ кьыкIэроху Самарэ и «Крылья Советов»-р.

КЪАРДЭН Тамбий.

● Дзэлыкъуэ куей

Куэд и уасэщ гулъытэр

ГъэщIэгъуэну, удихьэхыу кьызэгъэпэщащ сабийхэри щIалэ. ЗиIэхэри зэкIуалIэ шахмат клубым и дужьыгъэр.

Спорт щыгъынхэмрэ Iэмэпсымэхэмрэ къащэхуэныкIэ абыхэм илъэс кьэс мыплькулIэ зыщIагъакъуэ КъБР-м и Парламентым и депутат ХьэIущцы 3., щIыпIэ самоуправленэмкIэ Советым и депутат Хьэщхьэужь 3., «Малк» шы завод ООО-м и унафэщI Уэрыш 3. сымэ.

Жэрдэмщlакlуэхэм зэрыжаIэмкIэ, физкультурэмрэ спортымрэ кьуаэжм адэкIи зыщагъэжьын, я секцэхэм кьекIуалIэхэм кьахэхьуэ папщIэ, спорт пэш яIэн хуейщ. Ар езыхэм я кьаркIэ зэфIэкIыныкъыми, район администрацэм закъыщIитIэкъуэну щогугъ.

Ди адэр кьытщхьэщымытыжми, зыми демыхъуапсэу дыкъигъэхъуащ, куэдрэ ди япэ Тхьэм иригъэт.

Мадинэ закъуэт ди адэм школым къыщIэкIауэ илъэгъуар. Папэ и чэнджэщкIэ, Мадинэ и тхыльхэр медколледжым иритат. Ауэ си адэр абы зэрыкуэхъуэпса Iэщlагъэр зригъэгъуэтауэ илъагъужакъым. «Мадинэ щIэхуащ» жаIэу хъыбар ку кьыщитIэрыхьа махуэращ ар щытхэкIыжар. Мадинэ мэлажьэ, Аринэ КъБКъМА-м щоджэ, Алимрэ сэрэ мы гъэм школыр кьэдухащ. Алим ди адэм и Iэщlагъэр кьыхихьажиу йохъуапэрэн, Ростов дэт университетым щIэтIысхьэну зегъэхьэзыр.

Ди адэ къуэшхуэ Хьэутий, Iумэтий, Дотий, абыхэм я шыпхъу закъуэ Жанусэ, ди анэшхуэ Жангуаз лъэ сымэ кьуэрэ Тхьэм кьыгъэкIуэтащ. IуэхукIэ дыщыдзэхьхьэжам деж кьытхузыгъэ зыщ - си адэ тхьэмыщкIэрщ. Адэ зиIэм драмыгъэхъуэпсэным иужь итщ папэ кьыдалъхуахэр, итIани, уи адэр кьыщIохьэщыту мы дуней дахэм утетыным сызэрыщIэ-хьуэпсыр гурыIуэгъуэу си гугъэщ.

Си адэм ныбжьэгъуфIхэр иIащ, иджыри кьэс дэри дызыщагъэгъуэгурыкъым, езыри зиру илъщ.

Аращ хабзэри, зыр лэкIэ адрейм зилIэжыркъым, итIани гум и лъащIэм щIэтIысыкIауэ кьызыдбохьэкI абы кьытехьэлъэ гуауэр. Си щыпхъуитIри унагъуэ хъарзынэ ихуахэщ, нэхъыщитIри ди щIэныгъэм зэрыхэдгъэхъуэным дыпылъщ, ди анэр тхуэузынщэщ, ди анэщхуэр кьытщхьэщытщ. Ауэ ди адэр дызэримылIэжым дунейм нэгъуэщIыфэ кьытрегъуэз...

Соплэр, нобэрей махуэм Псэр егъэгужьей, Дэ ди адэр тхэмытыжмэ, СщIэркъым - ар дуней?

БАЖЭ Залинэ.

Арщыдан къуажэ.

«Гъэхэр. КъэхъукъащIэхэр. ЦIыхухэр»

●ТхьлъэщIэхэр

**Котляровхэ Мариерэ Викторрэ я тхьыль тедзапIэм иджыблагъэ урысыбзэкIэ кьыщыдэкIащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и мызакъуэ, ди гъунэгъу щIынальэхэми, уеблэмэ Совет Союзу щыта къэралыгъуэшхуэм и щIыпIэ куэдым фIыуэ кьыщацIыху, пщIэ щызыIэ Ефэнды Джылахьстэн Къасим и къуэм и къуэкIыжкэр щызэхуихьса, «Гъэхэр. КъэхъукъащIэхэр. ЦIыхухэр» зыфIища тхылъэр. «Тхылъэр» щIыжьпIэр ар томитI мэ хьури аращ. Зи гъащIэр щыуз, и дэтхэнэ зы махуэри IуэхушхуэхэмкIэ гъэнщIауэ къэгъуэгурыкIуэ, игу кьигъэкIыжынрэ щIыхуэхэм зэрадзэгушэнрэ зи куэд Ефэндыр зытепсэльыхьыжхэр гъэщIэгъуэнщ, езым убгъэдзу кьыпхуиIуэт жьым хуэ дзу, икIи е джэгуафIэщ.

Япэ ТОМЫМ щызэкIэлъыхьащ Джылахьст эн и унагъуэм, и сабиигъуэм, еджапIэхэм щыщIэса, лэжьэн щыщIидза лъэхъэнэхэм, зауэм, абы и ужь зэманым теухуа гукъэкIыжхэр. А Iыхьэм увыпIэ хэха щаубыщ «Кабардинка» къэрал къэфакIуэ ансамблым щыгъуу здэщыта къэралхэм, абыхэм я унафэщIхэм, хамэ щыIалъхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъуэхэм зэрагъэщIам теухуауэ игу кьинэжахэм, ди республикэм щэхъабэ, спорт Iэнатlэхэм зэрызыщащыжьам.

ЕтIуанэ томым итщ Ефэндыр «Хэку» обществэм щыщIэлъэкъым лъэпкъыр зэрыгъуэтыжьыным хуэунэтIащ зэфIагъэкIа Iуэхушхуэм зэм, ди республикэм и унафэщIу, цIых уэхэм щIэныгъэ етын, узыншагъэр хьумэн, гъэздэжь, щэнхабзэ Iэнатlэхэм, нэгъуэщIхэмя я лэжьакIуэхэу щытахэм, жылагъуэ Iуэхуэхэм жьыдэжру хэтахэм ятеухуа тхыгъэ щхьэхуэхэр. Джылахьст эн ныбжьэгъу пэжу, лэжьэгъу фIу кьыдэгъуэгурыкIуа цIыху 39-м я IуэхущIафэхэм топсэльыхьыжьк. Апхуэдэу нэIуасэ кьытхуищIэхэм ящыщщ Мамхэтэ Михаил, Льэпщокъуэ БетIал, Дэхъушокъуэ Мусэ, Полищук Иван, Ахьуэхьу Асльэнбий, Кабалоев Билар, Льостэн Владимир, ШэджьыхьэщIэ Мухьэмэд, ХьэфIыщIэ Мухьэмэд сымэ, н.

Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхабзэмкIэ и министр къулыкъым илъэс 25-кIэ пэрыта, республикэм зыщIидзыжь зэманым абы щекIуэкIа Iуэх ушхуэ куэдым я курыкупсэм хиубыда, и гур зэIухауэ цIыхухэм яхэт Ефэнды Джылахьстэн «Гъэхэр. КъэхъукъащIэ» ар. ЦIыхухэр» зыфIища тхылъэр ди республикэм и тхыдэм уризыгъэпльэж лжьыбгъэ гъэщIэгъуэну къэплъитIэ хьунущ.

Тхылъэр зи Iэдакъэщ Iэкl ди нэхъыжьыфIым фIыщIэ х у дощI икIи дыщоугъ и гукъэкIыжхэм иджыри кьыпищэну.

ДЖАТОКЪУЭ Залинэ.

● Шэрэдж куей

Япэ зэхьэзэхуэ

Шэрэдж районым хьихьэ Къэщкъэтау жьыдэм пэмыжьжьэу нIэ гуэлым иджыблагъэ куейм щыкIэпэу щрагъэкIуэкIащ псым есынымкIэ зэхьэзэхуэ.

Сурэтхэр **КЪУЩХЬЭ Чэмил** *трихащ.*

МЫ ЖЭРДЭМЫР кьыхэзыгъэхьа щIыпIэ администрацэм зэпеуэр ирагъэкIуэкIын и пэ кьихуэу гуэлым и Iэгъуэблагъэр сыт и лъэныкъуэкIи зыхуэ хуигъэзащ. Зэпеуэм хэтащ ныбжьыщIэ 20. Ныбжьыщ Iэхэм я мызакъуэу, ахэр зыгъэгушхуэну кьэкIуэхэми гукъинэж яIащхьуат ар. КьиззгъэпэщакIуэхэм я мурадщ апэу ирагъэкIуэкIа районым зэхьэзэхуэм хуэдэ рес публикэми кьыщыщзэгъэпэщыным теухуауэ жэрдэм кьыхалъхьэну.

ЖАНХЪУЭТ Зуэ.

● Фэепть

Иджыри къэс

Бажэ Къубатий

АРГУЭРУ си гупсысэхэм сахьыжащ а махуэм, си адэ Бажэ Къубатий Мустэфа и куэр машинэ зэжьхэуэуэм щыхэкIуэдам. Гу зыщIдмыкIуэ ди адэ дыщэр апхуэдэу пасэу тхэкIыжьну хэт и гугъэнт? Куэдрэ согупсыс абы: сыту пIэрэ цIыхуфIхэр нэхъ пасэу дунейм щIехыжыр? Илъэситху мэхъу а упщIэм и жэуапыр къызэрыслъыхьэрэ, ауэ згъуэтыркъым.

ЦIыхуфIу дунейм тетащ ар. Зыгуэр къытхуимыхьауэ зы махуэ кьыдыхьэжьынутэкъым. Апхуэдэ дыдэу игъэгуфIэрт хьэбэлэ сабийхэри. Гъэмахуэм ди гъунэгъу цIыкIуэхэри дэри псымديشэнт, хъарбыз, морожнэ кьытхуищэхуит... ЩIымахуэ хьуакъэ - лъэсу школым дигъэкIуэнтэкъым. Ар апхуэдэу зэрыщытар ящыгъупщакъым ди гъунэгъу ныбжьыщIэхэм.

И бынхэм якIэлъыдэлъыну хуиэсакъым си адэр. Си шыпхъу нэхъыкIэ Маринэ школыр кьиуха къуедейт, си шыпхъу курыт Аринэ 10-нэ класс хъуауэ, си дэлъху Алимрэ сэрэ еянэ классым дыкIуэну тхэкIыжащ. Си анэ Заретэ (ГуэныкIэхэ зэпхъуэ) зэфIэкIыщхуэ зиIэ бзылъхуэгъэщ.

Ди адэр кьытщхьэщымытыжми, зыми демыхъуапсэу дыкъигъэхъуащ, куэдрэ ди япэ Тхьэм иригъэт.

Мадинэ закъуэт ди адэм школым къыщIэкIауэ илъэгъуар. Папэ и чэнджэщкIэ, Мадинэ и тхыльхэр медколледжым иритат. Ауэ си адэр абы зэрыкуэхъуэпса Iэщlагъэр зригъэгъуэтауэ илъагъужакъым. «Мадинэ щIэхуащ» жаIэу хъыбар ку кьыщитIэрыхьа махуэращ ар щытхэкIыжар. Мадинэ мэлажьэ, Аринэ КъБКъМА-м щоджэ, Алимрэ сэрэ мы гъэм школыр кьэдухащ. Алим ди адэм и Iэщlагъэр кьыхихьажиу йохъуапэрэн, Ростов дэт университетым щIэтIысхьэну зегъэхьэзыр.

Ди адэ къуэшхуэ Хьэутий, Iумэтий, Дотий, абыхэм я шыпхъу закъуэ Жанусэ, ди анэшхуэ Жангуаз лъэ сымэ кьуэрэ Тхьэм кьыгъэкIуэтащ. IуэхукIэ дыщыдзэхьхьэжам деж кьытхузыгъэ щыщ - си адэ тхьэмыщкIэрщ. Адэ зиIэм драмыгъэхъуэпсэным иужь итщ папэ кьыдалъхуахэр, итIани, уи адэр кьыщIохьэщыту мы дуней дахэм утетыным сызэрыщIэхьуэпсыр гурыIуэгъуэу си гугъэщ.

Си адэм ныбжьэгъуфIхэр иIащ, иджыри кьэс дэри дызыщагъэгъуэгурыкъым, езыри згъуэтырщ.

Аращ хабзэри, зыр лэкIэ адрейм зилIэжыркъым, итIани гум и лъащIэм щIэтIысыкIауэ кьызыдбохьэкI абы кьытехьэлъэ гуауэр. Си щыпхъуитIри унагъуэ хъарзынэ ихуахэщ, нэхъыщитIри ди щIэныгъэм зэрыхэдгъэхъуэным дыпылъщ, ди анэр тхуэузынщэщ, ди анэщхуэр кьытщхьэщытщ. Ауэ ди адэр дызэримылIэжым дунейм нэгъуэщIыфэ кьытрегъуэз...

Соплэр, нобэрей махуэм Псэр егъэгужьей, Дэ ди адэр тхэмытыжмэ, СщIэркъым - ар дуней?

БАЖЭ Залинэ.

Арщыдан къуажэ.

Дерс яхцэхъунц щогугъ

(КIуэхьр. ПщIондэдэр 1-нэ нап.)

КьыкlэлъыкIуэу утыкур хуит хуащIащ **Бобылев Валентин**.

- Псом япэу фIыщIэ псалъэкIэ захуэзгъэзэну сыхуэеIщ ди зэхьхьэм къебгъагъ, абы жыджэру хэта щIалэгъуалэ псоми. Фэ фщыщ дэтхэнэми зэхихащ кьыфхуэщхьэпэн чэнджэщ куэд. Ахэр гъашIэм сэбэн кьыщыфхуэхьун защIэщ. Псэун щIэдзэ къуедейщ, фIы псори дяпэкIэщ кьыщыфпэплъэр, - жиIащ къэпсэльам.

- Мыбы щывгъэкIуа дэтхэнэ зы махуэри Iуэхугъуэ щхьэпэхэмкIэ гъэнщIауэ щыгъащ, - жиIащ **Мыкъуэжь Арсен** . - Ди гуапэщ абыхэм дерс гуэр кьыхэфхамэ, ди нэгу зедгъэужьыфамэ. Ди зэхьхьэм хэтахэр зыми фыхигъэзыхьакьым, фи жэрдэмкIэ фыкъытхуеблэгъауэ арац. Абы къытхэлъащ къуэрыгъуэм щекIуэкI мыхъумыщIагъэхэр зэрыымыдэр, фIым фызэрителъхьэр. ЛъэпкъкIэ зэхуэмыдэми, щIалэгъуалэм я дуней тетыкIэм зэщхьэщыкIыныгъэщхуэ хэсларгъуэркъым. Сыхуейт дызэрыльытэну, дызэрыIыгъыну.

«ПщIэ зэхуэщIныр екъулIэныгъэм и лъабжьэщ» кьыхуедэжьныгъэм щIэту ирагъэкIуэкIа зэхьхьэм спорт лIэужьыгъуэхэмкIэ зэхьэзэхуэхэр кьыщызэрагъэпэщащ, щIалэгъуалэм я нэгу зрагъэужьащ. Волейбол, футбол, стIолыщхь теннис джэгухэм кьыхэжаныкIахэм Дзасэжь Хьэзэрталийрэ Сыжажэ Алим-хьэжьмэрэ «Билайн» телефон компанием кьыбгъэдэкI саугъэтхэр ираташ. Гулъытэнщэ ящIакъым Iуэхугъэ щхьэпэхэр зэфIахыу зэхьхьэм жыджэру хэтахэри. Абыхэми тыгъэ хуащIащ.

ЗэIущIэр щызэхуащIыжым къагъэлъэгъуащ мамырыгъэмрэ зэхэтыкIэ дахэмрэ я лъабжьэр щIалэгъуалэм и гупсысэм зэрепхэр, абы и лъэныкъуэкIэ кьадэныщхуэ я пщэ кьызэрыдэхуэр. Ирагъажьа Iуэхуфlым дяпэкIи зэрыпащэнур кьыхагъэщащ. ЩIхьэхуэу фIыщIэ хуащIащ «Кхъужьей хад» санаторэм и унафэщIхэм, хабзэхъуэм Iэнатlэхэм я лэжьакIуэхэм, ислъам диным хуегъэджэныкIэ фондым, «Билайн» телефон компанием. Пшыхьыр ягъэбжьыфIащ «Амикс» гупым, уэрэд жыIэныкIэ зэпеуэ зэмылIэужьыгъуэхэм лаугъэт щыхьуа ныбжьыщIэхэм.

БАЦIэ ФатIимэ, ЖЫЛАСЭ Замир.

Хуабэр фхуэшэчрэ?

● Чэнджэщхэр

Иужьрей зэманым зэхэпхыр зыщ: «Хуабэр схуэшэчыжьркъым!» ИкIи, дунейм и щытыкIэм теухуауэ кьат хьэбархэм ущедаIуэкIэ, уи иужьрей махуэхэр, уеблэмэ сыхьэтхэр къэблагъуауэ къыпфIощI.

АБЫ ЩЫГЪУЭМИ щIыпIэ къызэрыгуэкIхэм хьэлъащэу къыщытлъытэм куэдкIэ фIэкIыж хуабэр ипщэ къэралхэм щыпсэуэхэм тыншу яхуошэч. Пэжщ, Москва, Поволжьем, Уралым, КъуэкIыпIэ Жыжьэм мазитI зэкIэлъыкIуэм хуабэр гражданскэ Iуэхуабэ гражданскэ Iуэхуабэ зэхуэмурэ къэплъ нэужькIэ, псыр къэзыгъэкIуэалъэ температурэм (100° С) хуэдизэ дэнэ къэна, уеблэмэ язынныкъуэхэм деж нэхъыбэж - градуси 160-м нэблагъэ дИэпкъльпкъым хуэпшэчынущ. Ар наIуэ кьищIащ инджылыз физикхэу Благденрэ Чентрирэ щIакхъуэгъэжьапIэм щIэт хьэку кьэпльам сыхьэт зыбжанэкIэ щрагъэкIуэкIа кIэльыплъыныгъэм. Саунэм фызэрыщыIэр фигу къэвгъэкIыжьыт! Дэнэ кьыздикIыр апхуэдизэ бэшэчагъыр?

Ди Iэпкъльэпкъым я температурэр къимыщтэу, зэрыхъупхъэм емыбэкIыу хуабэр зэрызэрыгIыгъэрэ, ПщIэнтIэпс куэд кьызэрыхэкIым щIыфэр кьигъэпльэркъым. ПщIэнтIэпсыр щыгъущкIэ фэм хэт хьэуам и хуабэ куэд егъэкIуэщI температурэр иригъэхьу. Апхуэдизкъэм деж хьэуар гъущэмэ нэхъыфIщ.

Азие Курытым щыIам ещIэ градус 35, абы щIигъу хуабэр а щIыпIэм къызэрыщыптемыхьэлъэр. Петербург градус 30 хъу хуабэм куэдкIэ нэхъ гугъу ущрегъэхь, ауэ щIыху узынщэхэм я дежкIэ ар шынагъуэкъым. ЩIыхьэтlэ зэрызащI Iэмал кьызэрыгуэкI щыIэщ. Пщыхьщэхэм щIыIалъэм псы птулъкIэ щIыкIу дэфлъхьи, пщэдджьжьым дэжьапIэм здэфхь. IэкIэ фIыгъ е, хуабэр фхуэмыхьыж хъуэ, IэфракIэ къэгъэщыпIэм тефлъхь. А - мыбы махуэ псом урокъу.

АЛЕКСЕЕВЭ Татьянэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФIЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жылаэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖъэкIмыкъуэ Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **ГъущIо Зариф, Кьардэн Маритэ, Ныбжьэ Таисэ, Хьэжьыкъарэ Алик.**

ДИХЭЩIАПIЭР

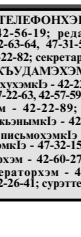

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цIыкIэ щыIэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщIанэ кьатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ IуэхуэхэмкIэ - 42-22-86; къуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 47-22-63, 42-57-59; цихабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьэмэ Iуэхущ Iапl Iэхэм я дуэлжьэныжьмкIэ - 42-60-53; хьыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ щысмэхэмкIэ - 42-22-88; ерыщIэныгъэмрэ щIыныгъэмкIэ - 47-32-15; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущ Iапl Iэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Тедзэз тхыгъэхэм кьыщыхьа бжыгъэхэм, кьыщацIэта Iуэхугъуэхэм я пжагъмкIэ ахэр зытахэм нэсу жэуап яхь, Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплыкIэр зэтехуэ зэныту щытыкIым.

Газетыр Iэ тезыдзахэм яхуэхьынырэ и пщэ дольщ КъБР-м федеральнэ пошт зэныщIэныгъэхэмкIэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

Газетыр щыпымкIэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м. Тел.: 42-69-34

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №ГИ-0065-м щIэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокI.

1905 гъэм щыта Революцэм и цIэр зезыхьэ Республикэ полиграфкомбинат, Налшык къ., Лениным и цIыкIэ щыIэ уэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь **секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Эллэ, редактор Уэрдокъуэ Женя, корректорхэу Щоджэн Инэ** *(1, 4-нэ нап.),* **Бацэ ФатIимэ** *(2, 3-нэ нап.),* **корректорхэм я дэIыкIуэгъу Иуан Заирэ.** *Компьютерхэр газетым и тепльэр ящIащ* **Ныр Саидэрэ Мэлбахьуэ Анжелэрэ,** *сурэтхэм елэжьар* **Къарей Элинэ.**

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыраш.

Газетым Iэ щыгращэар сыхьэт 20.00-рэ.

Индексыр 51531● Тираж 10.125● Заказ №2187